

MINISTERSTWO PRACY i POLITYKI SPOŁECZNEJ

DEPARTAMENT POMOCY i INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

**KOMENTARZ
DO NOWELIZACJI USTAWY
O ZATRUDNIENIU SOCJALNYM
(DZ.U. Nr 115, poz. 793)**

**oraz
Dobre Praktyki
Zatrudnienia Socjalnego**

Warszawa, wrzesień 2007r.

Wprowadzenie

Po czteroletnim okresie funkcjonowania rozwiązań prawnych w zakresie świadczenia usług reintegracji zawodowej i społecznej dla osób zagrożonych marginalizacją społeczną – ustawa z dnia 13 czerwca 2003r. o zatrudnieniu socjalnym – zostały wprowadzone na bazie doświadczeń działających centrów integracji społecznej modyfikacje w instrumentarium tej ustawy.

Większość propozycji w nowelizacji tej ustawy została wypracowana przy współudziale pracowników pierwszych w Polsce centrów integracji społecznej, którzy posiadali wiele cennych, praktycznych uwag do systemu funkcjonowania tych instytucji.

Jednocześnie prowadzony przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej monitoring realizacji zadań ustawy o zatrudnieniu socjalnym w formie zleconych badań prowadzonych przez Instytut Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk pozwolił zebrać praktyczne doświadczenia instytucji reintegracji społecznej i zawodowej opublikowane w formie dwóch raportów, a mianowicie:

- Raport „Monitoring działania centrów integracji społeczne” – przygotowany w 2005r.,*
- Raport „Monitoring ustawy o zatrudnieniu socjalnym – badanie efektów reintegracji społecznej i zawodowej” - przygotowany w 2007r.*

W latach 2005-2007 liczba działających w Polsce centrów integracji społecznej na bazie rozwiązań prawno-ekonomicznych ustawy o zatrudnieniu socjalnym w stosunku do 2004r. uległa potrojeniu. Obecnie działa ponad 50 tego typu instytucji, utworzonych przez samorządy gminne oraz organizacje pozarządowe, a efekty ich oddziaływania na osoby zaliczane do najtrudniejszych grup na rynku pracy na trwałe wpisały się w katalog aktywnych form pomocy.

Komentarz do nowelizacji ustawy o zatrudnieniu socjalnym został przygotowany przez Wydział Aktywnych Form Pomocy (DPS-IV), Departamentu Pomocy i Integracji Społecznej, Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, jako odpowiedź na wiele pytań kierowanych zarówno przez centra integracji społecznej, jak i ośrodki pomocy społecznej i urzędy pracy. Wyrażam nadzieje, że to opracowanie winno stać się dobrym narzędziem pracy z osobami zagrożonymi marginalizacją społeczną

*Sekretarz Stanu
/- / Elżbieta Rafalska*

KOMENTARZ DO ZMIAN W USTAWIE O ZATRUDNIENIU SOCJALNYM

Nowelizacja ustawy o zatrudnieniu socjalnym wprowadza kilka istotnych zmian w organizowaniu zadań z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Oto one:

- **Art.1 ust.2 pkt 8 (nowy przepis):**

„8) osób niepełnosprawnych, w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych”

Spełniony został postulat środowiska osób niepełnosprawnych o włączenie ich od katalogu grup, które mogą korzystać z usług centrów integracji społecznej, co tym samym pozwoli na wzmacnianie ich „kwalifikacyjnych wartości” przy poszukiwaniu zatrudnienia na rynku pracy.

- **Art. 1 ust.3 pkt 4 – uchylony (poprzedni dotyczył osób z prawem do renty socjalnej):**

Uchylenie poprzedniego przepisu umożliwi osobom z prawem do renty socjalnej udział w zajęciach w centrach integracji społecznej.

- **Art. 1 ust.5 – uchylony (poprzedni dotyczył ustawy kompetencyjnej):**

Uchylenie tego przepisu likwiduje zmiany wprowadzone przez tzw. ustawę kompetencyjną, która powierzała kompetencje nadzorcze marszałkom województw. W praktyce okazało się, że organ wydający decyzje o nadaniu statusu jednocześnie udzielał dotacji na działalność centrum, często warunkując nadanie statusu od możliwości finansowych budżetu województwa, unikając tym samym zobowiązania do finansowania centrum. Uchylenie tego przepisu przywraca pierwotny stan ustawy i eliminuje ryzyko determinowania decyzji o statusie (oceny merytorycznej propozycji zajęć centrum) w zależności od finansów.

- **Art. 4 ust.1 (nowe brzmienie):**

„1. Wniosek o przyznanie statusu Centrum instytucja tworząca składa do wojewody właściwego ze względu na siedzibę Centrum.”

Zmiana związana z przekazania wojewodom kompetencji nadzorczych nad centrami integracji społecznej.

- **Art. 4 ust.2 pkt 6a (nowy przepis):**

„6a) planowane rodzaje umów o pracę pracowników Centrum i ich wymiar czasu pracy;”

Wprowadzenie tego przepisu związane było z postulatami organów wydających decyzje o statusie Centrum. Uzupełnienie katalogu informacji o wnioskowanym przedsięwzięciu pozwala w sposób bardziej merytoryczny ocenić zasady funkcjonowania kadry pracowniczej przyszłego Centrum, oraz rzetelnie ocenić fachowość kadry wobec wymogów stawianych przy organizacji zajęć z zakresu reintegracji społecznej (np. psychologia, socjologia, terapia) oraz reintegracji zawodowej (np. instruktorzy zawodu).

- **Art. 5 ust. 1 i 2 (nowe brzmienie):**

„1. Status Centrum nadaje wojewoda w drodze decyzji administracyjnej, na podstawie wniosku, o którym mowa w art.4, składanego w terminie od dnia 1 kwietnia do dnia 30 kwietnia lub od dnia września do dnia 30 września danego roku.

2. Status Centrum nadaje się na okres 5 lat.”

Nastąpiło uściślenie terminów składania wniosków, bowiem w poprzedniej wersji przepisu występowało zbyt wiele wątpliwości, czy wnioski składa się w wyznaczonych tylko dniach, czy też można składać je pomiędzy tymi datami. Ponadto, wprowadzono zmianę dla okresu obowiązywania nadanego statusu, co związane jest z umożliwieniem Centrum prowadzenia długofalowych przedsięwzięć wobec osób zagrożonych marginalizacją. Problem ten wiązał się również z korzystaniem przez centra integracji społecznej z pomocy finansowej Europejskiego Funduszu Społecznego.

- **Art. 5 ust. 4-6 (nowe brzmienie) – przepisy związane z prowadzeniem rejestru jednostek organizacyjnych, którym nadano status oraz sprawozdawczością**

Ten blok przepisów został dopasowany do zmian kompetencyjnych, a także związany jest z rozszerzeniem przekazywanych sprawozdawczych informacji, szczególnie w odniesieniu do metod prowadzonych zajęć, ofercie kierowanej do uczestników oraz rozróżnieniu działań z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej.

- **Art. 5 ust. 7 (nowy przepis):**

„7. Wojewoda przedstawia corocznie, nie później niż do dnia do dnia 30 kwietnia danego roku, ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego, sprawozdanie zbiorcze z informacji uzyskanych w trybie ust. 4 pkt 2”;

Dotychczas minister właściwy ds zabezpieczenia społecznego nie posiadał zbiorczych informacji o działalności centrów integracji społecznej, opartych o faktyczne wyniki uzyskiwane przez te podmioty. Brak pełnych informacji o efektach działalności centrów uniemożliwiał przygotowywanie odpowiednich kierunkowych wytycznych dla tych podmiotów w zakresie realizowania aktywnej polityki społecznej. Posługiwano się często szacunkami uzyskiwanymi w formule dobrowolnych ankiet, które nie zawsze w sposób obiektywny odzwierciedlały rzeczywiste nakłady, oraz efekty działania centrów.

- **Art. 6 ust.1 i 2 (nowe brzmienie) – zmiana przepisów o charakterze organizacyjnym**

Zmiana brzmienia tych przepisów podyktowana jest przekazaniem wojewodom kompetencji nadzorczych nad centrami integracji społecznej.

- **Art. 7 ust.1 pkt 2 lit. e (nowy przepis):**

„e) dotacji na pierwsze wyposażenie pochodzącej z dochodów własnych samorządu województwa przeznaczonych na realizację wojewódzkiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, na zasadach określonych w porozumieniu, o którym mowa w art. 8 ust.1.”

Przepis ten zlikwidował nieścisłości, jakie obecnie miały miejsce, a które wynikały z uchybienia legislacyjnego poprzednich nowelizacji ustawy. Poprzedni przepis art. 8 ust.1 ustawy odwoływał się do uchylonego przepisu, powodując tym samym wątpliwości na jaką pomoc finansową może liczyć instytucja tworząca centrum.

• **Art. 8 ust.1 oraz art. 8a** (nowe brzmienie i nowy przepis):

„1. Marszałek województwa, na zasadach określonych w porozumieniu zawartym z instytucją tworzącą, może przyznać Centrum dotację na pierwsze wyposażenie oraz dotację na działalność przez okres pierwszych 3 miesięcy z dochodów własnych samorządu województwa przeznaczonych na realizację wojewódzkiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

8a. Do finansowania utworzenia Centrum przez organizację pozarządową, o którym mowa w art. 7 ust.1 pkt 2 lit c-e i ust. 2 oraz w art.8, nie stosuje się art. 176 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 30 czerwca 2006r. o finansach publicznych.”

Przepisy art. 8 zostały skorelowane z przepisami art. 7 ust.1 pkt 2 lit.e, a ponadto została wyeliminowana wątpliwość w zakresie udzielania dotacji na pierwsze wyposażenie i działalność centrum przez pierwsze trzy miesiące oraz procedur dotowania, w związku z przepisami ustawy o finansach publicznych.

• **Art. 10 ust. 4 i 5** (nowe brzmienie):

„4. Kwota dotacji, o której mowa w ust.1 pkt 1, w przypadku gdy instytucją tworzącą jest organizacja pozarządowa, jest ustala jako iloczyn kwoty określonej uchwałą rady gminy oraz liczby uczestników zajęć reintegracji zawodowej i społecznej prowadzonych w Centrum i liczby pracowników Centrum, według stanu na koniec miesiąca, i wypłacana co miesiąc, przez okres działalności Centrum, w terminie do 10 dnia miesiąca następującego po miesiącu, za który została przyznana dotacja. Kwota dotacji nie może przekroczyć kwoty stanowiącej równowartość kosztów działalności Centrum pomniejszonej o przychód uzyskany z działalności, o której mowa w art.9.

5. Kwota dotacji, o której mowa w ust.1 pkt 1, w przypadku gdy instytucją tworzącą jest wójt, burmistrz i prezydent miasta, jest ustalana jako iloczyn kosztów realizacji reintegracji zawodowej i społecznej w przeliczeniu na jednego uczestnika oraz liczby uczestników zajęć reintegracji zawodowej i społecznej prowadzonych w Centrum i liczby pracowników Centrum, pomniejszonej o przychód uzyskany z działalności, o której mowa w art.9, i określana corocznie przez radę gminy.”.

Dotychczasowy przepis art. 9 ust.1 oraz ust.2 ustawy z dnia 13 czerwca 2003r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U. Nr 122, poz. 1143, z późn. zm.) określały możliwość podjęcia określonego rodzaju działalności gospodarczej mimo, że działalność ta nie była traktowana w polskim systemie prawa jako *sensu stricto* gospodarcza. Jednak w myśl reguł unijnych za działalność gospodarczą uznaje się każdą działalność, która przynosi przychód, bez względu na to, czy za taką postrzega ją krajowy ustawodawca. Nowa reguła jest zgodna z Decyzją Komisji Europejskiej z dnia 28 listopada 2005r. w sprawie stosowania art. 86 ust.2 TWE.. W nowelizacji ustawy o zatrudnieniu socjalnym – przepis art. 10 ust.4 i ust.5 – dokonano zmiany uwzględniającej obowiązek odniesienia się do przepisów prawa UE w zakresie pomocy publicznej. Dotacja udzielona Centrum Integracji Społecznej prowadzącemu działalność gospodarczą może stanowić pomoc publiczną, o ile Centrum będzie prowadziło działalność gospodarczą. Ponieważ Centrum świadczy usługi publiczne, w takim razie pomoc ta powinna mieć formę pomocy państwa w postaci rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych, przyznawanej przedsiębiorcom zobowiązanym do zarządzania usługami świadczonymi w ogólnym interesie gospodarczym (Dz. Urz. WE L 312/67 z dnia 29 listopada 2005r.). Dokonana zmiana w treści przepisu art. 10 ust. 4 i 5, (cyt.): „(...) Kwota dotacji nie może przekroczyć kwoty stanowiącej równowartość kosztów działalności Centrum pomniejszonej o przychód uzyskany z działalności, o której mowa w art.9.”, jest potwierdzeniem dostosowania prawa krajowego do przepisów prawa Unii

Europejskiej. Dokonana zmiana przepisów ustawy o zatrudnieniu socjalnym – przepisy art.10 ust.4 i 5 – umożliwiła uzyskiwanie przez Centra Integracji Społecznej rekompensat, a tym samym finansowanie kosztów ich działalności.

Przepis art. 10 ust.1 pkt 1 (cyt.): 1) *dotacji pochodzącej z dochodów własnych gminy, przeznaczonych na realizację gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych*”, wskazuje na jedno ze źródeł finansowania działalności centrów integracji społecznej. Gminy program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych tworzony jest do realizacji zadań, o których mowa w art. 4¹ ust.1 ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi (Dz.U.2002, Nr 174, poz. 1231). Ustawa ta wskazuje, że organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego są obowiązane do podejmowania działań zmierzających do ograniczenia spożycia napojów alkoholowych oraz zmiany struktury ich spożywania, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania tych napojów, działania na rzecz trzeźwości w miejscu pracy, przeciwdziałania powstawaniu i usuwania następstw nadużywania alkoholu, a także wspierania działalności w tym zakresie organizacji społecznych i zakładów pracy. W związku z tym prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania te obejmują, m.innymi: wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej (art. 4¹ ust.1 pkt 7 ustawy).

Przepis art. 10 ust. 4 oraz ust. 5 znowelizowanej ustawy o zatrudnieniu socjalnym, który wskazuje na sposób obliczania kwoty dotacji wyraźnie wskazuje o które źródło finansowania chodzi – „..., o której mowa w ust.1, pkt.1...”.

Przy ustalaniu kwoty dotacji, o której mowa w przepisie art. 10 ust. 4 oraz ust. 5 znowelizowanej ustawy o zatrudnieniu socjalnym, bierze się pod uwagę dwie liczby, a mianowicie:

- Liczbę uczestników zajęć *reintegracji zawodowej i społecznej prowadzonych w Centrum,*
- Liczbę pracowników Centrum

Obie liczby wynikają ze stanu ewidencyjnego osób na koniec miesiąca. Przepis art. 10 ust. 4 oraz ust. 5 nie wskazując o jakich pracowników centrum chodzi, odnosi tą kwestię do stanu ogólnego wszystkich pracowników Centrum

Stawki dotacji ustalane są corocznie przez Rady Gminy. Kolejna zmiana będzie dotyczyła dopiero stanu na 2008r.

Planowanie kwoty dotacji na finansowanie działalności Centrum, o której mowa w przepisie art. 10 ust.1 pkt.1, winno odbywać się w odniesieniu do planowanego przychodu. Uzyskany faktycznie przychód winien być odnoszony do faktycznie poniesionych kosztów, a korekty tych wielkości winny dotyczyć końca danego roku. Faktyczna kwota dotacji jest wynikiem faktycznie uzyskanych wyników oraz poniesionych kosztów. Jest to zgodne z tezą, że „(...) Kwota dotacji nie może przekroczyć kwoty stanowiącej równowartość kosztów działalności Centrum pomniejszonej o przychód uzyskany z działalności, o której mowa w art.9.”. Przykładowo:

- Etap planu (początek roku) – założenia: przychód (p) – 30, koszty (k)– 100 ==> planowana dotacja na poziomie $K_d = k - p$, w tym przypadku: 70.

- Etap faktycznie uzyskanych wyników (koniec roku) – wyniki: (p) – 25, (k) -115 ==> dotacja faktyczna na poziomie $K_d = k - p$, w tym przypadku 90.
- Korekta, a więc *in plus* dla kwoty dotacji (różnica 20 = 90-70) winna przyczynić się do zniwelowania różnicy (15) pomiędzy planowanymi kosztami (100) a uzyskanymi (115), przy czym należy uwzględnić niższy wynik na działalności gospodarczej (5= 30-25). Stąd też, dotacja powinna zostać powiększona o 20 jednostek w przyszłym okresie. W przypadku odwrotnym dotacja winna zostać zmniejszona, bowiem przychód wyniósł więcej niż zakładany.

• **Art. 13 ust. 4 pkt 1 (nowe brzmienie) oraz ust. 4 a i 4 b (nowe przepisy):**

„1) uporczywego naruszania przez uczestnika postanowień programu uniemożliwiającego jego dalszą realizację;

4a. W przypadkach, o których mowa w ust. 4 pkt 1 i 2, decyzję w sprawie zaprzestania realizacji programu podejmuje kierownik Centrum.

4b. Od decyzji kierownika Centrum, o której mowa w ust. 4a, uczestnikowi przysługuje skarga do sądu administracyjnego.”

Przepisy te związane są z dyscyplinarnym wykluczeniem uczestnika z zajęć w Centrum. Dotychczasowe budziły wątpliwości co do przesłanek i sposobu podejmowania decyzji o przedterminowym zakończeniu realizacji programu zatrudnienia socjalnego. Zwolnienie dyscyplinarne z zajęć w Centrum niesie za sobą utratę pewnych przywilejów (np. świadczenie integracyjne, ewentualnie ubezpieczenie), dlatego też stworzono równocześnie możliwość odwołania się od decyzji kierownika Centrum.

• **Art. 13 ust. 5a (nowy przepis):**

„5a. Po zakończeniu uczestnictwa w zajęciach w Centrum kierownik Centrum wydaje uczestnikowi zaświadczenie potwierdzające uczestnictwo w zajęciach i nabyte umiejętności w ramach reintegracji zawodowej i społecznej.”

Wprowadzenie tego przepisu powoduje nie tylko podniesienie „wartości kwalifikacyjnej” uczestnika na otwartym rynku pracy, ale również jest motywacją dla samych uczestników do aktywnego uczestniczenia w realizacji indywidualnego planu zatrudnienia socjalnego.

• **Art. 13 ust. 6 (nowe brzmienie):**

„6. Realizacja programu jest warunkiem korzystania przez uczestnika ze świadczeń z ubezpieczenia zdrowotnego, na zasadach określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, oraz z innych świadczeń określonych w niniejszej ustawie.

Wprowadzona zmiana skorelowana jest z przepisami o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia w zakresie świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

• **Art. 13 ust. 7 (nowe brzmienie):**

7. Zadania, o których mowa w ust.1, oraz w art. 12 ust.2 i art. 15 ust. 3, mogą być realizowane także przez pracownika socjalnego zatrudnionego na podstawie umowy o

pracę w organizacji pozarządowej, która uzyskała zgodę wojewody właściwego dla siedziby tej organizacji na wykonywanie tych zadań.”

Zmiana podyktowana zmianami kompetencji nadzorczych nad centrami integracji społecznej.

• **Art. 15 ust.4** (nowe brzmienie):

„4. W okresie uczestnictwa w zajęciach w Centrum, o którym mowa w ust.3 na wniosek uczestnika kierownik Centrum przyznaje świadczenie integracyjne w wysokości zasiłku dla bezrobotnych.”

Przepis ten wprowadza podniesienie kwoty świadczenia integracyjnego do wysokości 100% zasiłku dla osób bezrobotnych, a nie jak dotychczas do 80%.

Uczestnikami zajęć w Centrach są osoby które wymagają szczególnej pomocy, stąd też zakres świadczonych usług zawiera elementy szeroko pojmowanej edukacji, nauki powrotu do pełnienia ról społecznych oraz przywracania wśród uczestników wartości, obowiązujących na otwartym rynku pracy.

W rzeczywistości uczestnicy zajęć w Centrach wykonują pewne prace w ramach programu reintegracji zawodowej, obowiązuje ich regulamin zajęć (coś co jest podobne do zasad kodeksu pracy).

Ponadto, w wielu przypadkach uczestnicy zajęć w Centrach ponoszą dodatkowe koszty w postaci, np: pokrywania kosztów dojazdu do Centrum, czy miejsc gdzie realizują program reintegracji zawodowej.

Świadczenie integracyjne przyznawane jest przez kierownika centrum w wysokości zasiłku dla osoby bezrobotnej.

Wysokość zasiłku jest określona przepisem art. 72 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Ta wysokość podlega waloryzacji na dzień 1 czerwca każdego roku. Ustalając wysokość świadczenia integracyjnego nie bierze się pod uwagę wysokości stawek zasiłku dla osób bezrobotnych ze względu m. in. na staż pracy, tj. np: 120% lub 80%. Podstawą wysokością jest 100% zasiłku.

• **Art. 15 ust.6a** (nowy przepis):

„6a. W okresie uczestnictwa w zajęciach w Centrum, o którym mowa w ust.3, na wniosek uczestnika kierownik Centrum może przyznać do 4 dni wolnych od zajęć w centrum, za które świadczenie integracyjne przysługuje w pełnej wysokości.”

Praktyka działania centrów wskazała na potrzebę uregulowania kwestii traktowania w kontekście świadczenia integracyjnego usprawiedliwionej nieobecności na skutek różnych zdarzeń losowych. Stąd też, zdecydowano się na wprowadzenie regulacji prawnej umożliwiającej kierownikowi Centrum przyznanie dni wolnych od zajęć właśnie w takich okolicznościach.

• **Art. 15 ust.7a** (nowy przepis):

„7a. W okresie uczestnictwa w zajęciach w Centrum, o którym mowa w ust. 3, za czas niezdolności do uczestniczenia w zajęciach, wskutek choroby potwierdzonej przez lekarza, jednak nie dłuższy niż 14 dni, świadczenie integracyjne ulega zmniejszeniu o

1/40 za każdy dzień niezdolności. Za każdy kolejny dzień niezdolności do uczestniczenia w zajęciach w Centrum świadczenie nie przysługuje.

Wprowadzenie tego rozwiązania podyktowane zostało koniecznością jasnego sprecyzowania sytuacji w której uczestnicy zajęć w Centrum korzystają ze zwolnień lekarskich w okresie uczestnictwa w zajęciach, a także pobierają świadczenie integracyjne. Ponadto, rozróżniono w ten sposób sytuację nieobecności usprawiedliwionych w trakcie zajęć w Centrum. Obecnie, od daty rozpoczęcia okresu próbnego do dnia zakończenia uczestnictwa, uczestnikowi przysługuje prawo do:

a) skorzystania z możliwości wolnych dni od zajęć w łącznej wysokości 4 dni. Prowadzenie ewidencji obecności na zajęciach umożliwia kontrolowanie liczby dni przysługujących do wykorzystania przez daną osobę. Uczestnik, który chciałby skorzystać z tej możliwości winien zwrócić się do kierownika centrum z pisemną prośbą o udzielenie takich dni.

b) skorzystania z możliwości zwolnienia lekarskiego, potwierdzającego stan niezdolności zdrowotnej do odbywania zajęć. Łączna liczba dni usprawiedliwionych na podstawie zwolnienia lekarskiego do 14 dni, jest podstawą do zmniejszenia wysokości wypłacanego świadczenia integracyjnego. Przekroczenie tego limitu powoduje, że do końca uczestnictwa w zajęciach w centrum świadczenie integracyjne nie będzie przysługiwało za kolejne dni nieobecności, powodowane chorobą.

Wysokość należnego świadczenia integracyjnego, za dany miesiąc z uwzględnieniem okresu niezdolności do uczestnictwa w zajęciach centrum, potwierdzonej zwolnieniem lekarskim, powodującej zmniejszenie świadczenia, oblicza się według wzoru:

- **Wariant zwolnienia lekarskiego do 14 dni roboczych**

$$S_n = S_i - [(1/40 \times S_i) \times L_z]$$

Gdzie:

S_n – wysokość świadczenia integracyjnego należnego z uwzględnieniem okresu niezdolności do uczestnictwa w zajęciach,

S_i - wysokość świadczenia integracyjnego zgodnie z zasadami ustawy o zatrudnieniu socjalnym,

L_z - łączna liczba dni w miesiącu wynikająca z potwierdzenia przez lekarza niezdolności do uczestnictwa w zajęciach w danym miesiącu. Suma L_z z całego okresu uczestnictwa, nie może być wartością wyższą od 14.

Jeżeli suma L_z jest wyższa od 14, wówczas świadczenie integracyjne obliczą się według następującego wzoru:

- **Wariant zwolnienia lekarskiego powyżej 14 dni roboczych**

Wzór do obliczenia należnego świadczenia integracyjnego w przypadku liczby dni zwolnienia lekarskiego powyżej 14 dni przedstawia się następująco:

$$S_n = S_i - [S_{i=14} + S_{i=z-14}]$$

Gdzie :

S_n - świadczenie integracyjne do wypłaty w danym miesiącu, z uwzględnieniem dni zwolnienia,

S_i - wysokość świadczenia integracyjnego zgodnie z zasadami ustawy o zatrudnieniu socjalnym,

$S_{i=14}$ - świadczenie wynikające z zasady jego obliczania dla przypadku zwolnienia do 14 dni, a więc według poniższego wzoru:

$$S_n = S_i - [(1/40 \times S_i) \times L_z]$$

Gdzie:

S_n - wysokość świadczenia integracyjnego należnego z uwzględnieniem okresu niezdolności do uczestnictwa w zajęciach,

S_i - wysokość świadczenia integracyjnego zgodnie z zasadami ustawy o zatrudnieniu socjalnym,

L_z - łączna liczba dni w miesiącu wynikająca z potwierdzenia przez lekarza niezdolności do uczestnictwa w zajęciach w danym miesiącu. Suma L_z z całego okresu uczestnictwa, nie może być wartością wyższą od 14.

$S_{i=z-14}$ - wysokość świadczenia integracyjnego, stanowiąca pomniejszenie świadczenia należnego, w zależności od liczby dni, stanowiących różnicę pomiędzy liczbą dni zwolnienia (z) a liczbą limitu 14 dni. obliczana jest według poniższego wzoru:

$$S_{i=z-14} = 1/30 \times S_i \times L_{z-14}$$

Gdzie:

S_i - wysokość świadczenia integracyjnego zgodnie z zasadami ustawy o zatrudnieniu socjalnym,

L_{z-14} - liczba dni stanowiąca różnicę pomiędzy liczbą dni zwolnienia (z) a liczbą limitu 14 dni.

Przepis art. 15 ust 7a niniejszej ustawy wprowadza zasadę, iż w okresie uczestnictwa w zajęciach w Centrum dopuszcza się korzystanie ze zwolnień lekarskich z wypłatą pomniejszonego świadczenia integracyjnego przy zachowaniu zasady limitu „14 dni”. Innymi słowy, uczestnik ma prawo do kolejnych zwolnień lekarskich w okresie uczestnictwa, aż do wyczerpania limitu „14 dni” (np: pierwsze zwolnienie – 3 dni, drugie zwolnienie – 6 dni, trzecie zwolnienie – 3 dni itd., aż do wyczerpania limitu 14 dni).

W przypadku kilku zwolnień lekarskich, krótszych niż 14 dni, liczba dni zwolnienia lekarskiego uprawniającą do korzystania z reguły pomniejszenia „1/40” ulega sumowaniu w okresie uczestnictwa, o którym mowa w art. 15 ust.3 ustawy o zatrudnieniu socjalnym

W okresie próbnym uczestnik może korzystać ze zwolnienia lekarskiego, przy czym w tym okresie nie stosuje się reguły „14 dni”, a więc świadczenie integracyjne nie pomniejsza się o 1/40. Limit „14 dni” obowiązuje dla okresu, o którym mowa w przepisie art. 15 ust.3, co oznacza w praktyce, że dni zwolnienia lekarskiego z okresu próbnego nie obciążają możliwości naliczania tego limitu w okresie właściwym.

Dla wyliczenia świadczenia integracyjnego w okresie próbnym, przy korzystaniu ze zwolnienia lekarskiego należy zastosować wzór:

$$S_n = S_i - [1/30 \times S_i \times L_z]$$

Gdzie:

S_i - wysokość świadczenia integracyjnego zgodnie z zasadami ustawy o zatrudnieniu socjalnym,

L_z - liczba dni zwolnienia lekarskiego.

Dokumentem potwierdzającym niezdolność uczestnika do zajęć wskutek choroby (mowa o chorobie uczestnika a nie członka rodziny) jest druk ZUS ZLA (dawne L4).

Brak uczestnictwa w zajęciach w Centrum z innego powodu niż choroba uczestnika – np. zwolnienie na opiekę nad chorym członkiem rodziny (dziecko) - winno być traktowane jako nieobecność usprawiedliwiona – przepis art. 15 ust. 6. W tym przypadku do wyliczenia należnego świadczenia integracyjnego stosuje się wzór według reguły 1/30.

- **Art. 15a (nowy przepis):**

„15a. 1. W okresie uczestnictwa w zajęciach w Centrum, o którym mowa w art. 15 ust. 3, kierownik Centrum może przyznać uczestnikowi motywacyjną premię integracyjną, biorąc pod uwagę aktywną postawę i postępy w reintegracji społecznej i zawodowej.

2. Motywacyjna premia integracyjna nie może przekroczyć 20% wysokości świadczenia integracyjnego, o którym mowa w art. 15 ust. 4.

3. Środki finansowe przeznaczone na motywacyjną premię integracyjną Centrum pozyskuje z dochodów z działalności, o której mowa w art. 9.”

Motywacyjna premia integracyjna jako dodatkowa kwota pieniężna przyznawana po okresie próbnym pozwala kierownikowi Centrum wyróżniać najbardziej aktywnych uczestników zajęć z reintegracji społecznej lub zawodowej. Ta premia pozwala oddziaływać na postawy pozostałych uczestników zajęć wskazując, że własny wysiłek, inicjatywa mogą być nagradzane i przynosić wymierne efekty. To narzędzie pracy z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym jest niezmiernie potrzebne kierownikom Centrum

- **Art. 18 ust.1 i 2 (nowe brzmienie):**

„1. Gmina lub organizacja pozarządowa prowadząca reintegrację zawodową i społeczną dla osób, o których mowa w art. 1, mogą prowadzić klub integracji społecznej.

2. W klubach integracji społecznej można organizować:

1) działania mające na celu pomoc w znalezieniu pracy na czas określony lub na czas wykonania określonej pracy, w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy, u pracodawców, wykonywania usług na podstawie umów cywilnoprawnych oraz przygotowanie do podjęcia zatrudnienia;

2) prace społecznie użyteczne;

3) roboty publiczne.”

Przepis rozszerza i uzupełnia zadania klubów integracji społecznej. Po dwóch latach funkcjonowania ustawy o zatrudnieniu socjalnym badania dotyczące skutków jej

realizowania wskazują, że dotychczasowe przepisy dotyczące tworzenia i funkcjonowania klubów integracji społecznej są niewystarczające. Potrzebne jest określenie warunków funkcjonowania dających podstawę do wystąpienia o środki publiczne i m.in. w sprawie organizowania robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych oraz współpracy z partnerami środowiska lokalnego. Kluby mogą przygotowywać do uczestnictwa w Centrach i być pomocne podczas zatrudnienia wspieranego, jak i po nim, w okresie pracy na wolnym rynku. Przepis umożliwia też powiązanie gamy działań dla pełnej realizacji zadań klubu integracji społecznej przy jednoczesnym osiągnięciu celów lokalnych.

• **Art. 18 ust. 4-6 (nowe przepisy)**

„4. Warunkiem uczestnictwa w klubie integracji społecznej jest realizacja kontraktu socjalnego, o którym mowa w przepisach o pomocy społecznej.

5. Okres uczestnictwa w klubie integracji społecznej jest ustalany indywidualnie z każdym z uczestników.

6. Utworzenie i działalność klubów integracji społecznej może być finansowana w szczególności:

- 1) ze środków z Unii Europejskiej;*
- 2) z dotacji pochodzących z dochodów własnych gminy.”.*

Dotychczas uczestnictwo w klubach integracji społecznej polegało na pełnej dobrowolności, co było oczywistą trudnością w realizacji zadań klubu. Brak samodyscypliny sprawiał obniżenie potencjału edukacyjno – kwalifikacyjnego klubu. Powiązanie uczestnictwa z kontraktem socjalnym zintegruje pomoc klubu z działaniami publicznych służb społecznych, czyniąc pomoc bardziej kompleksową i ukierunkowaną.

Rzeczywista rola klubów integracji społecznej zależeć będzie od aktywności i innowacyjności samorządów i organizacji pozarządowych. Niezbędne jest wzmocnienie źródeł finansowania klubów, gdyż gminy nie dysponują odpowiednią wielkością środków własnych, tym samym często zatrudniając do tych zadań pracowników o niskich kwalifikacjach. Formuła organizacyjna Klubów winna pozostać w gestii ich organizatorów.

W przypadku wcześniejszego zawarcia kontraktu socjalnego z daną osobą przez ośrodek pomocy społecznej, przed skierowaniem do zajęć w klubie przyjąć należy zasadę jego obowiązywania, natomiast w przypadku konieczności sporządzenia takiego kontraktu przy zgłoszeniu się danej osoby do klubu, należy taki kontrakt sporządzić przy współpracy z ośrodkiem pomocy społecznej.

KOMENTARZ DO ZMIAN W INNYCH AKTACH PRAWNYCH POŚREDNIO ZWIĄZANYCH Z ZATRUDNIENIEM SOCJALNYM, POCZYNIANYCH PRZY NOWELIZACJI USTAWY O ZATRUDNIENIU SOCJALNYM

Realizacja zadań ustawy o zatrudnieniu socjalnym skorelowana jest z innymi aktami prawnymi, toteż przy nowelizacji ustawy o zatrudnieniu socjalnym dokonano również zmian w przepisach następujących ustaw:

- **W ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1231, z późn. zm.)** w art. 2 w ust. 1 dodano przepis pkt 8 w brzmieniu: „8) *wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez finansowanie centrów integracji społecznej.*”.

Przepis ten koreluje przepisy art. 7 i 8 ustawy o zatrudnieniu socjalnym, z przepisami o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, dodając wspieranie zatrudnienia socjalnego do metod kształtowania polityki społecznej w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi. Są to zadania ogólne odnoszące się do wszystkich organów publicznych wskazanych w ustawie.

- **W ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176, z późn. zm.):**

Art. 35 w ust.1 pkt 7 otrzymał brzmienie: „7) *centrum integracji społecznej - od wypłacanych świadczeń integracyjnych i motywacyjnej premii integracyjnej, przyznanych na podstawie ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym*”.

Wprowadzona zmiana porządkuje kwestie związane z zobowiązaniami podatkowymi osób uczestniczących w zajęciach w Centrum w związku z możliwością otrzymywania premii integracyjnych.

- **W ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:**

W art. 4 pkt 2 lit. 1 otrzymał brzmienie: „1) *powiatowy urząd pracy - w stosunku do osób pobierających zasiłek dla bezrobotnych, świadczenie integracyjne lub stypendium,*”

Przepis realizuje zamiar objęcia uczestników zajęć w Centrach ubezpieczeniem społecznym, co w praktyce oznacza korzystanie z nich na podobnych zasadach co osoby bezrobotne posiadające prawo do zasiłku dla osób bezrobotnych. Ubezpieczenie finansowane będzie przez Fundusz Pracy. Przepis wskazuje jako płatnika składek ubezpieczeniowych uczestników zajęć w Centrum – powiatowy urząd pracy.

W art. 4 pkt 9 otrzymał brzmienie: „9) *przychód - przychody w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu: zatrudnienia w ramach stosunku pracy, pracy nakładczej, służby, wykonywania mandatu posła lub senatora, wykonywania pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania, pobierania zasiłku dla bezrobotnych, świadczenia integracyjnego i stypendium wypłacanych bezrobotnym oraz stypendium sportowego, a także z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności oraz umowy agencyjnej lub umowy zlecenia, jak również z tytułu współpracy przy tej działalności lub współpracy przy wykonywaniu umowy,*”.

Ten przepis rozszerza pojęcie przychodu w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych o świadczenie integracyjne.

W art. 6 w ust. 1 pkt 9 wprowadzono następującą zmianę: „9) *osobami pobierającymi zasiłek dla bezrobotnych, pobierającymi świadczenie integracyjne lub pobierającymi stypendium w okresie odbywania szkolenia, stażu lub przygotowania zawodowego w miejscu pracy, na które zostały skierowane przez powiatowy urząd pracy, zwanymi dalej "bezrobotnymi"*”.

Przepis włącza osoby uczestniczące w zajęciach w Centrum do katalogu osób objętych obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym. Ponadto, zmiana ta jest skorelowana ze zmianą przepisu art.4 ust.2 lit. 1, co oznacza między innymi, że powiatowy urząd pracy (Fundusz Pracy) jest płatnikiem składek ubezpieczeniowych emerytalno-rentowych dla uczestników zajęć Centrum, bez względu czy zostali oni skierowani do tych zajęć przez urząd pracy, czy ośrodek pomocy społecznej, czy też sami zwrócili się do kierownika Centrum z takim wnioskiem. Obowiązek ubezpieczenia powstaje z dniem nabycia prawa do świadczenia integracyjnego a ustaje z dniem utraty prawa do tego świadczenia. odstawą wymiaru składki stanowi kwota świadczenia integracyjnego (art.18 ust. 4 pkt 3). Składki finansują w całości powiatowe urzędy pracy z Funduszu Pracy.

Osoby pobierające świadczenie integracyjne należy zgłaszać do ubezpieczeń emerytalno-rentowych na formularzu ZUS ZUA oraz wykazywać w dokumentach rozliczeniowych z kodem tytułu ubezpieczenia 09 10 XX.

W art. 13 pkt. 9 dokonano zmiany w brzmieniu: „9) bezrobotni - od dnia nabycia prawa do zasiłku, świadczenia integracyjnego lub stypendium do dnia utraty prawa do nich,”.

Przepis wskazuje okres, w którym uczestnicy zajęć w Centrum, objęci są ubezpieczeniem społecznym.

W art. 18 w ust. 4 pkt 3 zmieniono brzmienie: „3) bezrobotnych - stanowi kwota zasiłku, świadczenia integracyjnego lub stypendium,”.

Przepis wskazuje podstawę wymiaru składki uczestników zajęć w Centrum.

- **W ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001, z późn. zm.) wprowadzono następujące zmiany:**

W art. 18 w ust. 4 dodano pkt 4 w brzmieniu: „4) centrów integracji społecznej oraz klubów integracji społecznej, o których mowa w przepisach o zatrudnieniu socjalnym.”.

Przepis skorelowany jest ze zmianą wskazaną w art. 1 pkt 15 lit. a poszerzającej zadania klubów integracji społecznej. Zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, działalność polegająca na pośrednictwie pracy jest działalnością regulowaną w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej. Nowy przepis wyłączył Centra Integracji Społecznej i Kluby Integracji Społecznej z tego obowiązku.

W art. 108 w ust. 1 pkt 40 otrzymał brzmienie: „40) świadczeń integracyjnych przyznawanych na podstawie przepisów o zatrudnieniu socjalnym oraz składek na ubezpieczenia społeczne od tych świadczeń;”.

Rozszerzono katalog wydatków finansowanych z Funduszu Pracy, o składki ubezpieczeniowe uczestników zajęć w Centrach, jako konsekwencja zmian omówionych wcześniej.

- **W ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. Nr 210, poz. 2135, z późn. zm.) wprowadzono następujące zmiany:**

W art. 75 ust. 12 nadano nowe brzmienie: „12. Osoby, o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 29 i 30, zgłasza do ubezpieczenia zdrowotnego ośrodek pomocy społecznej realizujący indywidualny program wychodzenia z bezdomności lub kierujący do uczestnictwa w zajęciach w centrum integracji społecznej.” **oraz w art. 86 w ust. 1 pkt 11 zmieniono brzmienie:** „11) osób, o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 29 i 30, opłaca ośrodek pomocy społecznej realizujący indywidualny program wychodzenia z bezdomności lub kierujący do uczestnictwa w zajęciach w centrum integracji społecznej;”.

Zmiana likwiduje obowiązującą nieścisłość co do roli ośrodka pomocy społecznej jako płatnika składek ubezpieczenia zdrowotnego. Ośrodki pomocy społecznej kierują osoby do realizacji indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego (czyli do centrum integracji społecznej) a nie jak dotychczas z treści przepisu wynikało realizują ten program.

Płatnikiem składek na ubezpieczenie zdrowotne za osoby objęte indywidualnym programem zatrudnienia socjalnego jest ośrodek pomocy społecznej, kierujący do uczestnictwa w zajęciach w centrum integracji społecznej.

Ośrodki pomocy społecznej zobowiązane do rozliczanie i opłacenia składek na ubezpieczenie zdrowotne za osoby objęte indywidualnym programem zatrudnienia socjalnego powinny zgłaszać te osoby do ubezpieczenia zdrowotnego i rozliczać za nie składki z kodem ubezpieczenia 14 22 XX.

NAJCZĘŚCIEJ ZADAWANE PYTANIA ZWIĄZANE Z NOWELIZACJĄ USTAWY (konferencja Centrów Integracji Społecznej – wrzesień 2007r. w Dębie k/Warszawy):

PYTANIE Nr 1: *Jak uzasadniać premię motywacyjną, i czy istnieją wytyczne co do jej przyznawania?*

Odpowiedź: Uzasadnienie do przyznawania premii motywacyjnej musi wynikać z zasad ujętych w *regulaminach* Centrum. Kryteria powinny zostać opracowane w sposób jasny i przejrzysty, oraz zrozumiałe dla uczestników. W niektórych centrach integracji społecznej działają grupy samorządowe uczestników i wskazanym byłoby dopuścić te grupy do opracowywania wewnętrznych kryteriów, a także do zespołu opiniującego postawy poszczególnych osób, będących kandydatami do premii. Osobą ostatecznie podejmującą decyzję o przyznaniu i wypłacie premii jest Kierownik Centrum.

PYTANIE Nr 2: *Co w szczegółach rozumie się poprzez określenie „kierownik Centrum zapewnia uczestnikom: 2) przeprowadzenie odpowiednich badań lekarskich”.*

Odpowiedź: Przepis art. 14 ust.2 nakłada na Kierownika Centrum pewne obowiązki, w tym: „... przeprowadzenie odpowiednich badań lekarskich”. Ta kwestia związana jest bezpośrednio z podjęciem zajęć w zakresie reintegracji zawodowej. Instytucją współpracującą powinien być urząd pracy, finansujący z Funduszu Pracy badania lekarskie.

PYTANIE Nr 3: *Czy dni wolne należy przyznać proporcjonalnie do przebytego okresu uczestnictwa, czy też w zależności od potrzeb?*

Odpowiedź: Przepis art. 15 ust.6a odnosi się do okresu uczestnictwa po pozytywnym zaliczeniu okresu próbnego. Przepis ten nie reguluje kwestii proporcji wolnych dni w zależności od przebytego okresu uczestnictwa. Wolne dni przyznaje się na wniosek samego uczestnika w zależności od jego potrzeb. Limit do wykorzystania w okresie uczestnictwa (11 miesięcy) wynosi 4 dni.

PYTANIE nr 4: *Czy uczestnik danej edycji zajęć w Centrum może starać się o uczestnictwo w kolejnej edycji, jednak w innym kursie?*

Odpowiedź: Cykl zatrudnienia socjalnego obejmuje poza uczestnictwem w zajęciach Centrum również okres zatrudnienia wspieranego – przepis art. 16. Taka „ścieżka” zatrudnienia socjalnego powinna być realizowana. Nie oznacza, to że dana osoba nie pojawi się w przyszłości ponownie na zajęciach Centrum. Kierownictwo Centrum winno pamiętać o możliwości przedłużenia okresu uczestnictwa o kolejne 6 miesięcy. Do tego typu decyzji potrzebna jest analiza efektywności usług z jakich skorzystała dotychczas taka osoba.

PYTANIE Nr 5: *Jaka jest procedura postępowania w przypadku gdy uczestnik CIS uporczywie narusza zasady uczestnictwa?*

Odpowiedź: Pojęcie „trwałe opuszczenie” zajęć w Centrum to praktycznie (porzucenie) przerwanie realizacji indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego przez okres dłuższy niż dopuszczalny wg. pojęcia nieobecność nieusprawiedliwiona. Ocena takiego stanu należy do instruktora zawodu, pracownika socjalnego i innych osób odpowiedzialnych za realizację programu.. Jest to ocena merytoryczna w zakresie etapu realizacji programu, szansy jego nadrobienia przez uczestnika po powrocie do Centrum. Trwałość opuszczenia zajęć wiąże się również z powtarzalnością sytuacji. Takie sytuacje muszą być jasno określone w regulaminie Centrum, czyli podane do ogólnej wiadomości uczestników. Uporczywość oznaczać będzie zmierzanie do stwierdzenia „trwałości” opuszczenia zajęć”. Regulamin Centrum może określić liczbę takich przypadków.

PYTANIE Nr 6: *Co dokładnie oznacza „uzasadniony przypadek” w którym to okres uczestnictwa może zostać przedłużony?.*

Odpowiedź: Odpowiedź na to pytanie jest zawarta w opisanej sytuacji w pytaniu nr 4. Każdy przypadek należy traktować indywidualnie, w zależności od postępów w zajęciach z reintegracji społecznej jak i reintegracji zawodowej.

PYTANIE Nr 7: *Czy ustawa o zatrudnieniu socjalnym określając iż jest „... w szczególności adresowana do...” zamyka krąg jej uczestników. Czy uczestnikiem może być osoba bezrobotna ale nie długotrwale bez kwalifikacji zawodowych, czy też podlegająca tylko wykluczeniu społecznemu?.*

Odpowiedź: Wymieniony katalog osób, jakie mogą brać udział w zajęciach Centrum nie jest zamknięty. Wymienione osoby w tzw. grupie „w szczególności” zostały wskazane jako te dla których najbardziej wymagane są usługi pomocowe centrów integracji społecznej. Przesłanką do ewentualnego skierowania do zajęć w Centrum jest kryterium „wykluczenia społecznego”, które odnosi się nie tylko do kwestii bezrobocia.

PYTANIE Nr 8: *Czy okres wymieniony w przepisie art. 15 ust.1 wchodzi w skład okresu o którym mowa w ust.2, czy traktuje się je oddzielnie?*

Odpowiedź: Przepisy art. 15 ustawy wyróżniają dwa podstawowe okresy uczestnictwa, a mianowicie: okres próbny – 1 miesiąc, okres właściwy – 11 miesięcy. Traktuje się je oddzielnie w kontekście na przykład sytuacji zwolnień lekarskich (naliczania świadczenia integracyjnego), dni wolnych od zajęć. Z kolei, przy wydawaniu zaświadczenia o zakończeniu uczestnictwa w Centrum okresy te sumuje się, traktując okres zajęć jako pełne 12 miesięcy

(z wyjątkiem sytuacji określonych jako wcześniejsze zakończenie indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego).

PYTANIE Nr 9: *Czy nieobecność w zajęciach wymienione w art. 15 ust. 6a, ust. 7 i ust. 7a mogą mieć miejsce w okresie próbnym?*

Odpowiedź: Przepisy art. 15 ust. 6a dotyczy kwestii 4 wolnych dni. W tym przypadku sytuacja dotyczy wyraźnie okresu, o którym mowa w art.15 ust.3 – właściwy okres uczestnictwa, a więc po okresie próbnym.

Sytuacja określona w przepisie art. 15 ust.7 dotyczy kwestii nieobecności nieusprawiedliwionej. Ta sytuacja obejmuje zarówno okres próbny jak i okres właściwego uczestnictwa zajęć w Centrum.

Sytuacja określona w przepisie art. 15 ust. 7a – reguła „1/40” zmniejszenia świadczenia integracyjnego dotyczy okresu właściwego, czyli po okresie próbnym. W okresie próbnym zwolnienia lekarskie są traktowane jako nieobecność usprawiedliwiona – reguła „1/30” zmniejszenia świadczenia integracyjnego, obowiązującego w okresie próbnym.

PYTANIE Nr 10: *Jak należy potraktować nieobecność usprawiedliwioną lub zwolnienie uczestnika z części zajęć w danym dniu, np. wezwanie na komisję wojskową. W jakiej wysokości przysługuje w tym przypadku świadczenie integracyjne?*

Odpowiedź: Rozpatrzenie kwestii zwolnienia uczestnika zajęć Centrum w danym dniu na kilka godzin celem załatwienia ważnych spraw osobistych, uzależniona jest od indywidualnej oceny i decyzji Kierownika Centrum – to zagadnienia do uregulowania w regulaminie Centrum.

Natomiast zwolnienie na cały dzień to kwestia oceny sytuacji w zależności od okresu w jakim następuje zwolnienie: okres próbnym lub właściwy. Należy przyjmować wówczas wariant nieobecności usprawiedliwionej z regułą zmniejszenia świadczenia integracyjnego według zasady „1/30”. Najlepiej stosować zasadę „4 dni wolnych” jakie przysługują w okresie uczestnictwa (tylko w okresie właściwym).

PYTANIE Nr 11: *Czy można zastosować „zwieszenie w prawach uczestnika” (np. z powodu przybycia na zajęcia w stanie po spożyciu alkoholu), a następnie „przywrócenie w prawach uczestnika”, np: pod warunkiem zgłoszenia się na leczenie?*

Odpowiedź: Kwestia uczestniczenia w zajęciach Centrum pod wpływem alkoholu winna być regulowana przez regulamin. Odpowiedź w tym miejscu jest oczywista.

Gdy jednak, w ocenie specjalistów w Centrum mamy do czynienia z przypadkiem nawrotu choroby alkoholowej, zrozumiałym jest skierowanie takiego uczestnika do leczenia. Do zajęć w Centrum kierowane są osoby po zakończeniu indywidualnego programu psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego – przepis art. 1 ust.2 pkt.2.

PYTANIE Nr 12: *Co należy rozumieć pod pojęciem „uporczywego naruszania...” w rozumieniu art. 13 ust.4 pkt.1?*

Odpowiedź: Porównanie odpowiedzi na pytanie nr 5.

PYTANIE Nr 13: *Czy osoba pobierająca rentę socjalną lub rodzinną może otrzymywać świadczenie integracyjne? Czy jest jakiś limit kwotowy?*

Odpowiedź: **Renta socjalna** przyznawana jest w stałej wysokości, wynoszącej 84% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Od 1 marca 2006 r. wysokość renty

socjalnej wynosi **501,87 zł**. Renta ta będzie podlegała waloryzacji na zasadach i w trybie określonym w przepisach ustawy emerytalnej. Od dnia 1 marca 2006 r. wysokość najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy wynosi 597,46 zł, a zatem 200% tej kwoty to **1194,92 zł**. Renta socjalna jest świadczeniem podlegającym opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych. Tak więc z kwoty renty odlicza się zaliczkę na podatek dochodowy, a także potrąca składkę na ubezpieczenie zdrowotne. Z kwoty renty mogą być także potrącane inne należności wskazane w art. 139 ust. 1 ustawy emerytalnej, np. kwoty nienależnie pobranych świadczeń, sumy egzekwowane na mocy tytułów wykonawczych na zaspokojenie należności alimentacyjnych czy też na pokrycie należności innych niż alimentacyjne. Prawo do renty socjalnej podlega zawieszeniu w przypadku, gdy osoba uprawniona osiągnęła przychód w łącznej kwocie przekraczającej 30% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy ostatnio ogłoszonego przez Prezesa GUS dla celów emerytalnych. Od 1 marca 2007 r. kwota ta wynosi 798,80 zł. Prawo do renty socjalnej zawiesza się za miesiąc, w którym uzyskany został przychód. Nowelizacja ustawy o zatrudnieniu socjalnym wprowadziła przepis umożliwiający udział osobom z rentą socjalną w zajęciach w Centrum. Ustawa o zatrudnieniu socjalnym nie przewiduje sytuacji zabraniającej przyznania świadczenia integracyjnego osobie z rentą socjalną, tym niemniej jednak przepisy ustawy o rencie socjalnej są wyznacznikiem oceny sytuacji dochodowej.

PYTANIE Nr 14: *Czy przy zatrudnieniu wspieranym można skierowanemu pracownikowi wypowiedzieć umowę o pracę na czas określony przed upływem czasu, na który została zawarta. W jakiej wysokości i w jakim okresie przysługuje refundacja dla kolejnego pracownika?*

Odpowiedź: Warunki realizacji umowy o pracę (na czas określony lub nieokreślony) są regulowane przepisami Kodeksu Pracy, w których przewidziane są okoliczności rozwiązania umowy o pracę. Refundacja, o której mowa w przepisie art. 16 ust.2 dotyczy pełnego okresu 12 miesięcy zatrudnienia danej osoby. Jeżeli nastąpiło rozwiązanie umowy, to konieczne jest zweryfikowanie wysokości refundacji o liczbę dni, w jakich takiego pracownika nie ma u pracodawcy, do czasu pojawienia się nowego.

PYTANIE Nr 15: *Czy istnieje standardowy, ujednolicony druk zaświadczenia, o którym mowa w przepisie art. 5 ust. 5a.*

Odpowiedź: Nie przepisy nie regulują kwestii zakresu treści prezentowanych w takim zaświadczeniu, poza określeniem:

- b) potwierdzenia uczestnictwa – czyli czasookresu odbytych zajęć,
- c) umiejętności – jakie kursy, szkolenia czy przekwalifikowania zawodowe.

PYTANIE Nr 16: *Czy występując z wnioskiem o przedłużenie statusu Centrum po trzech latach działalności, można wystąpić o kolejne 5 lat, czy tylko o 2 lata?*

Odpowiedź: Nowy przepis art. 5a wskazuje, że przedłużenie statusu dotyczy okresu o którym mowa w przepisie art. 5 ust.2. W tym miejscu mowa jest o okresie 5 lat, czyli przedłużając okres obowiązywania statusu należy wydać decyzję na kolejne 5 lat.

PYTANIE Nr 17: *Czy ubiegając się o przedłużenie statusu Centrum, wniosek powinien zawierać elementy, o których mowa w art. 4 ust.2.?*

Odpowiedź: Podstawowa dokumentacja wnioskowa, o której mowa w przepisie art. 4 ust.2 była już składana wcześniej. Wniosek o przedłużenie powinien zawierać ewentualnie elementy w stosunku do których w ciągu trzech pierwszych lat zaszły zmiany (np. liczba pracowników Centrum). Poza wnioskiem pamiętać należy o sprawozdaniach z trzech lat.

PYTANIE Nr 18: *Czy wniosek o przedłużenie statusu Centrum powinien być składany w terminach, o których mowa w art. 5 ust.1 ?*

Odpowiedź: Kwestia wystąpienia o przedłużenie związana jest z datą upływu obowiązywania pierwszego statusu. Nie jest to zależne od terminów składania wniosków o nadanie statusu. Pamiętać należy o tym, że organ wydający decyzję o przedłużeniu stosuje reguły kodeksu postępowania administracyjnego. Wniosek o przedłużenie należy składać z pewnym wyprzedzeniem czasowy.

PYTANIE Nr 19: *Co powinno być przedmiotem kontroli Centrum prowadzonej przez Wojewodę? Jak powinna być uregulowana sprawa rozpatrywania skarg pracowników Centrum kierowanych do Wojewody (np. nieterminowych wypłat świadczeń, karania odebraniem uprzednio przyznanej premii, kierowania do prac, np do marketów i wykonywania prac niezwiązanych z prowadzoną działalnością – rozładunek TIR-ów)?*

Odpowiedź: Kontrole prowadzone przez Wojewodę wobec jednostek takich jak centra integracji społecznej powinny obejmować swym zakresem przede wszystkim zagadnienia określone w przepisie art. 5 ust.4 pkt.2 ustawy o zatrudnieniu socjalnym – rozliczenia dotacji, efekty reintegracji społecznej i zawodowej, a także zgodność uzyskania stopnia gotowości do prowadzenia usług reintegracji społecznej i zawodowej, który jest wynikiem konfrontacji informacji i danych zawartych we wniosku (przepis art. 4 ust.2). Kontrole prowadzone przez Wojewodę powinny przyczynić się do udzielania odpowiedzi na kwestie poruszone w przepisie art. 6 ustawy o zatrudnieniu socjalnym Wobec skarg pracowników należy stosować reguły wynikające z przepisów Kodeksu Pracy oraz Kodeksu Postępowania Administracyjnego. Druga część pytania jest niezrozumiała, bowiem poruszone są w tym pytaniu sprawy chyba przypisane są wykonywaniu zajęć przez uczestników Centrum. Jeśli Autorowi pytania o to chodziło, to należy odnosić te kwestie do regulaminu Centrum, a także stwierdzenia, że pierwszą instancją dla uczestnika zajęć w Centrum, przyjmująca skargi jest Kierownik Centrum. Dalsze etapy rozpatrywania skargi reguluje przepis art. 13 ust.4b.

PYTANIE Nr 20: *Czy Powiatowy Urząd Pracy może refundować świadczenie integracyjne z Funduszu Pracy za osobę (uczestnika CIS), który nie jest zarejestrowany w PUP jako osoba bezrobotna, bądź poszukująca pracy ?*

Odpowiedź: Świadczenie integracyjne zostało zdefiniowane w przepisie art. 2 pkt 6 ustawy o zatrudnieniu socjalnym – jako świadczenie wypłacane uczestnikowi centrum integracji społecznej w ramach indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego. Program ten zgodnie z przepisem art.1 ust.2 ustawy obejmuje oprócz osób bezrobotnych w rozumieniu przepisów ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, również i inne kategorie osób. Przepis art. 108 ust.1 pkt.40 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy obejmuje katalog pozycji finansowanych z Funduszu Pracy – w tym: świadczenie integracyjne.

PYTANIE Nr 21: *Czy skreślenie uczestnika z listy uczestników Centrum, lub pisemna prośba (wniosek) uczestnika o rezygnację z uczestnictwa pociąga za sobą obowiązek informowania wojewody o zmianie?.*

Odpowiedź: Przepis art. 6 ust. 4 pkt.1. wskazuje wyraźnie w jakim przypadku konieczne jest informowanie Wojewody – dane dotyczące wniosku, które określa przepis art.4 ustawy o zatrudnieniu socjalnym.

PYTANIE Nr 22: *Czy dodana część zdania – przepis art. 16 ust.1 znowelizowanej ustawy o zatrudnieniu socjalnym – w brzmieniu „... jednak nie wcześniej niż po 6 miesiącach uczestnictwa w nich”, odnosi się do przypadków uczestników, którzy nie ukończyli zajęć w Centrum, czy też wszystkich? Jeśli wszystkich to oznaczałoby, że zatrudnienie wspierane dotyczy tylko uczestników uczestniczących w zajęciach ukończonych lub nieukończonych przez co najmniej 6 miesięcy?*

Odpowiedź: Zasada „nie wcześniej niż po 6 miesiącach uczestnictwa” odnosi się do wszystkich uczestników zajęć w Centrum.

Intencją wprowadzenia tej zasady było:

- a) efektywne przygotowanie osób do powrotu na rynek pracy i powrotu do pełnienia ról społecznych,
- b) maksymalne wykorzystanie potencjału organizacyjno-edukacyjnego Centrum, które świadczy usługi z reintegracji społecznej i zawodowej wobec osób o bardzo niskim stopniu zatrudnialności.

Okres „nie wcześniej niż po 6 miesiącach” traktowany jest jako okres składający się w okresie próbnego oraz okresu właściwego, o którym mowa w przepisie art. 15 ust.3 ustawy o zatrudnieniu socjalnym. Ponadto, wprowadzona zasada „nie wcześniej niż po 6 miesiącach” dotyczy realizacji kolejnego etapu indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego, zwanego zatrudnieniem wspieranym, przy którym zachęca się przedsiębiorców do przyjmowania uczestników zajęć centrum do pracy pakietem instrumentów określonych w przepisie art. 16 ust.2. Jeżeli nastąpi wcześniejsze przejście uczestnika Centrum do strefy zatrudnienia na otwartym rynku (czyli w okresie krótszym niż 6 miesięcy) to nie można przyjąć, iż uzyskał on podwyższenie swoich „wartości kwalifikacyjnych”, gwarantujących utrzymanie zatrudnienia. Innymi słowy nie jest to zatrudnienie wspierane (łącznie z konsekwencjami art.16 ust.2 dla przedsiębiorcy)

PYTANIE Nr 23: *Jaki jest status prawny osoby będącej uczestnikiem zajęć reintegracji społecznej i zawodowej CIS, i czy osoba długotrwale bezrobotna w myśl przepisów ustawy o zatrudnieniu socjalnym jest tożsama z osoba poszukującą pracy w myśl ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy?*

Odpowiedź: Definicja osoby bezrobotnej uregulowana jest przepisem art. 2 ust.1 pkt 2 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Zatem w momencie rozpoczęcia zajęć w CIS uczestnik takich zajęć traci status osoby bezrobotnej – jeżeli go posiadał, bądź też nie może takiego statusu nabyć, gdyż nie spełnia jednego z podstawowych warunków stawianych przez ustawę. Taka osoba, będąca uczestnikiem zajęć w CIS może co najwyżej być zarejestrowana jako osoba poszukująca pracy. Ponadto, osoby te posiadają przychód w postaci świadczenia integracyjnego, które stanowi samodzielny tytuł ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego. Fakt przyjęcia w aktualnie obowiązującym stanie prawnym przez powiatowe urzędy pracy funkcji płatnika składek na ubezpieczenie społeczne i ubezpieczenie zdrowotne za uczestników zajęć w CIS nie stanowi podstawy do przyjęcia stanowiska, iż osoby te powinny być rejestrowane w powiatowych urzędach pracy i uzyskiwać status osoby bezrobotnej.

PYTANIE Nr 24: *Czy uczestnikowi zajęć w CIS skierowanemu na dodatkowe szkolenie organizowane przez powiatowy urząd pracy, pobierającemu świadczenie integracyjne przysługuje dodatek szkoleniowy?*

Odpowiedź: W związku z tym, że uczestnik zajęć w CIS nie posiada statusu osoby bezrobotnej, natomiast posiada status osoby poszukującej pracy, skierowanie na szkolenie

takiej osoby może odbyć się na podstawie przepisu art. 43 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, i tylko w odniesieniu do osób określonych w tym przepisie.

W przepisie art. 43 w/w ustawy mowa jest tylko o kosztach szkolenia, nie zaś o dodatku szkoleniowym, czy stypendium. Dodatek, czy stypendium nie mieści się w pojęciu kosztów szkolenia (przepis art. 2 ust. 2 pkt 12 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. W związku z tym osoba poszukująca pracy skierowana przez starostę na szkolenie nie będzie otrzymywała dodatku czy stypendium.

PYTANIE Nr 25: *Czy zgłoszenie i opłacenie składek na ubezpieczenie zdrowotne, które zgodnie z art. 36 ust.2 pkt. c ustawy o pomocy społecznej są świadczeniem niepieniężnym, należy poprzedzić wydaniem decyzji administracyjnej ustalonej po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego i zbadaniu sytuacji dochodowej?*

Odpowiedź: Kierowanie do zajęć w Centrach Integracji Społecznej odbywa się między innymi na podstawie przeprowadzonego wcześniej wywiadu środowiskowego oraz dokonanej ocenie nie tylko sytuacji dochodowej. Zawarcie kontraktu – *indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego* – jest warunkiem korzystania ze świadczeń ubezpieczenia zdrowotnego. Ten kontrakt (umowa) jest wystarczającym dokumentem. Obowiązek ubezpieczenia powstaje z dniem nabycia prawa do świadczenia integracyjnego a ustaje z dniem utraty prawa do tego świadczenia. Nabycie prawa do świadczenia integracyjnego następuje już w okresie próbnym – to przepis art. 15 ust.1 ustawy o zatrudnieniu socjalnym.

PYTANIE Nr 26: *Czy składki na ubezpieczeni zdrowotne przysługują również w przypadku, gdy osoba nie spełnia kryterium dochodowego ustalonego zgodnie z art. 8 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej?*

Odpowiedź: Przede wszystkim w stosunku do osób, kierowanych do zajęć w centrach integracji społecznej obowiązują przepisy ustawy o zatrudnieniu socjalnym. Z tych przepisów wynikają uprawnienia do korzystania ze świadczenia integracyjnego oraz wszystkich pochodnych związanych ze skierowaniem do centrum. Ubezpieczenie zdrowotne przysługuje od dnia rozpoczęcia zajęć, a więc już w okresie próbnym.

PYTANIE Nr 27: *Czy osoba skierowana do centrum w okresie próbnym, przed ustaleniem indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego jest warunkiem korzystania ze świadczeń z ubezpieczenia zdrowotnego?*

Odpowiedź: Po pierwsze, program zatrudnienia socjalnego obejmuje swym zakresem czasowym dwa etapy: okres próbny (1 miesiąc) oraz okres właściwy zajęć w centrum. Zgodnie z przepisem art. 12 ust. 4 ustawy o zatrudnieniu socjalnym, kierownik Centrum po skierowaniu danej osoby przez ośrodek pomocy społecznej podpisuje *indywidualny program zatrudnienia socjalnego*. W okresie próbnym uczestnik otrzymuje prawo do świadczenia integracyjnego (50%) oraz prawa do ubezpieczeń. Po drugie, prawo do ubezpieczenia zdrowotnego uzyskuje się z pierwszym dniem rozpoczęcia zajęć w centrum.

USTAWA

z dnia 13 czerwca 2003 r.

o zatrudnieniu socjalnym

(Dz. U. Nr 122, późn.zm. 1143, z późn. zm.)

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. 1. Ustawa określa zasady zatrudnienia socjalnego.

2. Przepisy ustawy stosuje się w szczególności do:

- 1) bezdomnych realizujących indywidualny program wychodzenia z bezdomności, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej,
- 2) uzależnionych od alkoholu, po zakończeniu programu psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego,
- 3) uzależnionych od narkotyków lub innych środków odurzających, po zakończeniu programu terapeutycznego w zakładzie opieki zdrowotnej,
- 4) chorych psychicznie, w rozumieniu przepisów o ochronie zdrowia psychicznego,
- 5) długotrwale bezrobotnych w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- 6) zwalnianych z zakładów karnych, mających trudności w integracji ze środowiskiem, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej,
- 7) uchodźców realizujących indywidualny program integracji, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej,
- 8) osób niepełnosprawnych, w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,

którzy podlegają wykluczeniu społecznemu i ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych i znajdują się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym.

3. Przepisów ustawy nie stosuje się do osób wymienionych w ust. 2, które mają prawo do:

- 1) zasiłku dla bezrobotnych;
- 2) zasiłku przedemerytalnego;
- 3) świadczenia przedemerytalnego;
- 4) (uchylony);
- 5) renty strukturalnej;
- 6) renty z tytułu niezdolności do pracy;
- 7) emerytury.

4. Zadania określone w ustawie realizowane są poprzez zatrudnienie socjalne, przez co należy rozumieć zapewnianie osobom, o których mowa w ust. 2, możliwości uczestnictwa w zajęciach prowadzonych przez centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej i zatrudnienia wspieranego, o którym mowa w art. 2 pkt 8.

5. (uchylony)

Art. 2. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) dotacji - oznacza to dotację w rozumieniu ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104, z późn. zm.);

- 2) organizacjach pozarządowych - oznacza to organizacje pozarządowe w rozumieniu przepisów o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie działające na rzecz osób, o których mowa w art. 1;
- 3) przeciętnym wynagrodzeniu - oznacza to przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce narodowej w poprzednim kwartale od pierwszego dnia następnego miesiąca po ogłoszeniu przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski";
- 4) reintegracji społecznej - oznacza to działania, w tym również o charakterze samopomocowym, mające na celu odbudowanie i podtrzymanie u osoby uczestniczącej w zajęciach w centrum integracji społecznej, klubie integracji społecznej lub zatrudnionej u pracodawcy, umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu;
- 5) reintegracji zawodowej - oznacza to działania mające na celu odbudowanie i podtrzymanie u osoby uczestniczącej w zajęciach w centrum integracji społecznej i klubie integracji społecznej zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy;
- 6) świadczeniu integracyjnym - oznacza to świadczenie pieniężne wypłacane uczestnikowi centrum integracji społecznej w ramach indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego;
- 7) uczestniku - oznacza to osobę uczestniczącą w zajęciach w centrum integracji społecznej w ramach indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego;
- 8) zatrudnieniu wspieranym - oznacza to udzielanie pomocy osobie, o której mowa w art. 1, w podjęciu pracy na podstawie stosunku pracy lub podjęciu działalności gospodarczej;
- 9) zasiłku dla bezrobotnych - oznacza to zasiłek dla bezrobotnych w rozumieniu art. 72 ust. 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001, z późn. zm.).

Rozdział 2

Zasady tworzenia centrum integracji społecznej

Art. 3. 1. Centrum integracji społecznej, zwane dalej "Centrum", jest jednostką organizacyjną realizującą reintegrację zawodową i społeczną przez następujące usługi:

- 1) kształcenie umiejętności pozwalających na pełnienie ról społecznych i osiąganie pozycji społecznych dostępnych osobom niepodlegającym wykluczeniu społecznemu;
- 2) nabywanie umiejętności zawodowych oraz przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie lub podwyższanie kwalifikacji zawodowych;
- 3) naukę planowania życia i zaspokajania potrzeb własnym staraniem, zwłaszcza przez możliwość osiągnięcia własnych dochodów przez zatrudnienie lub działalność gospodarczą;
- 4) uczenie umiejętności racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami pieniężnymi.

2. Centrum, na zasadach określonych w ustawie, może być tworzone przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta i organizację pozarządową, zwane dalej "instytucjami tworzącymi".

3. Centrum utworzone przez wójta, burmistrza i prezydenta miasta działa w formie gospodarstwa pomocniczego, zgodnie z przepisami o finansach publicznych.

4. Centrum utworzone przez organizację pozarządową działa w formie jednostki wyodrębnionej organizacyjnie i finansowo w sposób zapewniający należyłą identyfikację pod względem organizacyjnym i finansowym, w stopniu umożliwiającym określenie przychodów, kosztów i wyników, z uwzględnieniem przepisów o rachunkowości.

Art. 4. 1. Wniosek o przyznanie statusu Centrum instytucja tworząca składa do wojewody właściwego ze względu na siedzibę Centrum.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, powinien zawierać:

- 1) nazwę instytucji tworzącej Centrum;
- 2) informację o miejscu funkcjonowania Centrum i przewidywanym terminie rozpoczęcia działalności;

- 3) przewidywaną liczbę uczestników oraz wskazanie, dla jakiej grupy uczestników Centrum będzie świadczyć usługi;
- 4) planowany rodzaj działalności wytwórczej, handlowej lub usługowej;
- 5) program prac prowadzonych z uczestnikami w ramach reintegracji zawodowej i społecznej;
- 6) przewidywaną liczbę pracowników Centrum oraz ich kwalifikacje;
- 6a) planowane rodzaje umów o pracę pracowników Centrum i ich wymiar czasu pracy;
- 7) dane o organizacji i systemie zajęć w Centrum;
- 8) dane o zakładanych efektach działania Centrum, w tym planowaną liczbę osób do przyuczenia do zawodu, przekwalifikowania lub podwyższenia kwalifikacji, planowaną liczbę osób, którym uczestniczenie w zajęciach w Centrum i wspierane zatrudnienie socjalne pomogą w uzyskaniu zatrudnienia na zasadach przewidzianych w przepisach prawa pracy lub w podjęciu działalności gospodarczej, planowaną liczbę osób usamodzielnionych ekonomicznie;
- 9) dane o szacunkowym rocznym preliminarzu ogólnych kosztów działalności Centrum, w tym kosztów realizacji reintegracji zawodowej i społecznej;
- 10) dane o wysokości zasobów własnych instytucji tworzącej poniesionych na utworzenie Centrum oraz o formach tych zasobów, a także o przewidywanym udziale własnym w finansowaniu działalności Centrum;
- 11) dane o innych źródłach finansowania działalności Centrum, w tym ze środków określonych w gminnym programie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu;
- 12) projekt regulaminu Centrum.

Art. 5. 1. Status Centrum nadaje wojewoda, w drodze decyzji administracyjnej, na podstawie wniosku, o którym mowa w art. 4, składanego w terminie od dnia 1 kwietnia do dnia 30 kwietnia lub od dnia 1 września do dnia 30 września danego roku.

2. Status Centrum nadaje się na okres 5 lat.

3. (uchylony)

4. Centrum jest obowiązane:

- 1) informować wojewodę o każdej zmianie danych zawartych we wniosku, o którym mowa w art. 4, w terminie 30 dni od dnia zaistnienia zmiany;
- 2) przedstawiać corocznie, nie później niż do dnia 31 marca, wojewodzie oraz przyznającym dotacje Centrum marszałkowi województwa, wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta, a także instytucji tworzącej sprawozdanie zawierające rozliczenie dotacji za rok poprzedni, efekty
- 3) reintegracji zawodowej i społecznej, a także preliminarz wydatków i przychodów na rok bieżący.

5. Wojewoda prowadzi rejestr jednostek organizacyjnych, którym nadał status Centrum. Nadanie statusu Centrum jest równoznaczne z wpisem do rejestru.

6. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, wzór sprawozdania, o którym mowa w ust. 4 pkt 2, zawierającego dane dotyczące:

- 1) liczby pracowników zatrudnionych w okresie sprawozdawczym;
- 2) liczby uczestników, z uwzględnieniem podziału na grupy osób, o których mowa w art. 1 ust. 2;
- 3) liczby uczestników usamodzielnionych ekonomicznie;
- 4) liczby uczestników objętych reintegracją zawodową i społeczną;
- 5) usług kierowanych do uczestników w ramach reintegracji zawodowej i społecznej;
- 6) wykonania planu finansowego za poprzedni rok, z uwzględnieniem przyznanych dotacji, wypłaconych świadczeń integracyjnych i premii motywacyjnych;
- 7) preliminarza wydatków i przychodów na rok bieżący,

kierując się potrzebą ujednoczenia elementów sprawozdawczych

7. Wojewoda przedstawia corocznie, nie później niż do dnia 30 kwietnia danego roku, ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego sprawozdanie zbiorcze z informacji uzyskanych w trybie ust. 4 pkt 2.

Art. 5a. Wojewoda, na wniosek instytucji tworzącej, może wydać decyzję o przedłużeniu statusu Centrum na okres, o którym mowa w art. 5 ust. 2, biorąc pod uwagę przedstawiane sprawozdanie, o którym mowa w art. 5 ust. 4 pkt 2, z 3 ostatnich lat.

Art. 6. 1. W przypadku nierealizowania przez Centrum założeń przyjętych we wniosku, o którym mowa w art. 4, w stopniu uniemożliwiającym wykonywanie usług określonych w art. 3 lub w razie stwierdzenia nieprawidłowości rozliczeń finansowych przewidzianych ustawą, mających wpływ na wynik finansowy, wojewoda wydaje decyzję o utracie statusu Centrum z urzędu lub na wniosek marszałka województwa, wójta, burmistrza lub prezydenta miasta przyznających dotacje Centrum lub instytucji tworzącej Centrum.

2. W przypadku likwidacji instytucji tworzącej Centrum wojewoda wydaje decyzję o utracie statusu Centrum, z zastrzeżeniem ust. 4.

3. W przypadku wydania decyzji o utracie statusu Centrum niewykorzystane środki finansowe pochodzące z dotacji podlegają zwrotowi do jednostek, które udzieliły dotacji, w wysokości proporcjonalnej do wysokości udzielonej dotacji.

4. W przypadku gdy instytucja tworząca, będąca organizacją pozarządową, ulega likwidacji, prawa i obowiązki tej instytucji może przejąć gmina właściwa ze względu na siedzibę Centrum. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 6a. W postępowaniu administracyjnym dotyczącym wydawania decyzji o nadaniu, przedłużeniu lub utracie statusu Centrum organem wyższego stopnia jest minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego.

Art. 7. 1. Utworzenie Centrum jest finansowane:

- 1) w przypadku Centrum tworzonego przez wójta, burmistrza i prezydenta miasta - na zasadach określonych w przepisach o finansach publicznych;
- 2) w przypadku Centrum tworzonego przez organizację pozarządową z:
  - a) zasobów instytucji tworzącej pochodzących ze zbiorów, darowizn lub innych źródeł,
  - b) (uchylona),
  - c) dotacji na pierwsze wyposażenie pochodzącej z dochodów własnych gminy przeznaczonych na realizację gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
  - d) innych dochodów własnych gminy niż określone w lit. c.

2. Utworzenie Centrum może być finansowane z dotacji na pierwsze wyposażenie pochodzącej z dochodów własnych samorządu województwa przeznaczonych na realizację wojewódzkiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, na zasadach porozumienia, o którym mowa w art. 8 ust. 1.

Art. 8. 1. Marszałek województwa, na zasadach określonych w porozumieniu zawartym działalność instytucją tworzącą, może przyznać Centrum dotację na pierwsze wyposażenie oraz dotację na działalność przez okres pierwszych 3 miesięcy z dochodów własnych samorządu województwa przeznaczonych na realizację wojewódzkiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych

2. Dotacja na pierwsze wyposażenie, o której mowa w ust. 1, może być przeznaczona na:

- 1) przystosowanie do potrzeb uczestników zajęć w Centrum pomieszczeń przeznaczonych na reintegrację zawodową i społeczną;
- 2) wyposażenie pomieszczeń oraz przygotowanie stanowisk pracy, w tym zakup maszyn i urządzeń niezbędnych do prowadzenia działalności, o której mowa w art. 9;
- 3) zakup surowców, materiałów i narzędzi niezbędnych do rozpoczęcia działalności.

3. Wysokość dotacji na działalność Centrum przez okres pierwszych 3 miesięcy jest równa kwocie ustalonej jako iloczyn 50% kwoty zasiłku dla bezrobotnych, obowiązującej w dniu zawarcia porozumienia, o którym mowa w ust. 1, oraz liczby uczestników zajęć reintegracji zawodowej i społecznej prowadzonych w Centrum i liczby pracowników Centrum zatrudnionych na okres nie krótszy niż rok, według stanu na koniec każdego miesiąca.

4. Dotację na pierwsze wyposażenie przekazuje się Centrum w terminie 30 dni od dnia zawarcia porozumienia, o którym mowa w ust. 1.

5. Dotację na działalność przez okres pierwszych 3 miesięcy przekazuje się Centrum w trzech ratach miesięcznych w terminie do 10 dnia miesiąca następującego po miesiącu, za który została przyznana dotacja.

Art. 8a. Do finansowania utworzenia Centrum przez organizację pozarządową, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 2 lit. c i d i ust. 2 oraz w art. 8, nie stosuje się art. 176 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych.

Rozdział 3

Zasady działalności centrum integracji społecznej

Art. 9. 1. Centrum, w ramach reintegracji zawodowej, może prowadzić działalność wytwórczą, handlową lub usługową oraz działalność wytwórczą w rolnictwie, z wyłączeniem działalności polegającej na wytwarzaniu i handlu wyrobami przemysłu paliwowego, tytoniowego, spirytusowego, winiarskiego, piwowarskiego, a także pozostałych wyrobów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 0,5% oraz wyrobów z metali szlachetnych albo z udziałem tych metali.

2. Działalność wytwórcza, handlowa i usługowa, o której mowa w ust. 1, nie stanowi działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o działalności gospodarczej.

Art. 10. 1. Działalność Centrum jest finansowana z:

- 1) dotacji pochodzącej z dochodów własnych gminy, przeznaczonych na realizację gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych;
- 2) dochodów uzyskiwanych z działalności, o której mowa w art. 9;
- 3) środków z Unii Europejskiej.

2. W przypadku Centrum utworzonego przez organizację pozarządową działalność Centrum może być ponadto finansowana z:

- 1) zasobów instytucji tworzącej pochodzących ze zbiorów, darowizn lub innych źródeł;
- 2) innych dochodów własnych gminy niż określone w ust. 1 pkt 1.
3. (uchylony).

4. Kwota dotacji, o której mowa w ust. 1 pkt 1, w przypadku gdy instytucją tworzącą jest organizacja pozarządowa, jest ustalana jako iloczyn kwoty określonej uchwałą rady gminy oraz liczby uczestników zajęć reintegracji zawodowej i społecznej prowadzonych w Centrum i liczby pracowników Centrum, według stanu na koniec miesiąca, i wypłacana co miesiąc, przez okres działalności Centrum, w terminie do 10 dnia miesiąca następującego po miesiącu, za który została przyznana dotacja. Kwota dotacji nie może przekroczyć kwoty stanowiącej równowartość kosztów działalności Centrum, pomniejszonej o przychód uzyskany z działalności, o której mowa w art. 9.

5. Kwota dotacji, o której mowa w ust. 1 pkt 1, w przypadku gdy instytucją tworzącą jest wójt, burmistrz i prezydent miasta, jest ustalana jako iloczyn kosztów realizacji reintegracji zawodowej i społecznej w przeliczeniu na jednego uczestnika oraz liczby uczestników zajęć reintegracji zawodowej i społecznej prowadzonych w Centrum i liczby pracowników Centrum, pomniejszonej o przychód uzyskany z działalności, o której mowa w art. 9, i określana corocznie przez radę gminy

6. Środki finansowe na działalność Centrum są przeznaczane na:

- 1) wypłatę uczestnikom Centrum świadczeń integracyjnych, o których mowa w art. 15, oraz premii integracyjnej, o której mowa w art. 15a;
- 2) zakup materiałów, energii, usług niezbędnych do działalności Centrum;
- 3) najem lokalu i remonty pomieszczeń użytkowanych przez Centrum;
- 4) podatki opłacane przez Centrum;
- 5) wynagrodzenia pracowników Centrum i pochodne od tych wynagrodzeń;
- 6) realizację reintegracji zawodowej i społecznej oraz niezbędną obsługę działalności Centrum w tym zakresie;
- 7) szkolenia pracowników Centrum związane z działalnością Centrum;
- 8) posiłki dla uczestników;
- 9) wydatki na ubezpieczenie mienia Centrum;
- 10) inne wydatki związane z działalnością Centrum.

7. Centrum może otrzymać dofinansowanie ze środków Funduszu Pracy i Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na realizację programów specjalnych zmierzających do reintegracji zawodowej i społecznej, na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

Art. 11. 1. Pracownikami Centrum są:

- 1) pracownicy odpowiedzialni za dany rodzaj działalności, o której mowa w art. 9, oraz za obsługę finansową Centrum;
- 2) prowadzący zajęcia reintegracji zawodowej i społecznej;
- 3) pracownik socjalny;
- 4) instruktorzy zawodu;
- 5) osoby, o których mowa w art. 16 ust. 1 pkt 1 lit. b.

2. Kierownika Centrum zatrudnia instytucja tworząca Centrum.

3. Pracowników Centrum zatrudnia kierownik Centrum, z tym że na jednego pracownika prowadzącego bezpośrednio zajęcia z uczestnikami nie powinno przypadać więcej niż 5 uczestników. Warunek ten nie dotyczy osób, o których mowa w art. 16 ust. 1 pkt 1 lit. b.

Rozdział 4

Zasady kierowania do centrum integracji społecznej

Art. 12. 1. Osoba, o której mowa w art. 1, może, na podstawie:

- 1) własnego wniosku lub wniosku przedstawiciela ustawowego,
  - 2) wniosku zakładu lecznictwa odwykowego, powiatowego centrum pomocy rodzinie, powiatowego urzędu pracy, ośrodka pomocy społecznej, organizacji pozarządowej lub klubu integracji społecznej, za zgodą tej osoby lub jej przedstawiciela ustawowego
- zostać skierowana do uczestnictwa w zajęciach prowadzonych przez Centrum, przez właściwy dla miejsca zamieszkania lub pobytu osoby ośrodek pomocy społecznej.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, podlega zaopiniowaniu przez pracownika socjalnego ośrodka pomocy społecznej właściwego dla miejsca zamieszkania lub pobytu osoby kierowanej do uczestnictwa w Centrum po uprzednim przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego (rodzinnego).

3. W przypadku osób uzależnionych, o których mowa w art. 1 ust. 1 pkt 2 i 3, warunkiem przyjęcia do Centrum jest zakończenie programu psychoterapii w zakładzie lecznictwa odwykowego lub programu terapeutycznego w zakładzie opieki zdrowotnej.

4. Kierownik Centrum przyjmuje osobę skierowaną do Centrum po podpisaniu z nią indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego, zwanego dalej "programem", w uzgodnieniu z kierownikiem ośrodka pomocy społecznej właściwego dla miejsca zamieszkania lub pobytu tej osoby.

5. Pierwszeństwo w skierowaniu do Centrum mają osoby zamieszkałe w gminach, na terenie których zostało utworzone Centrum. Osoby zamieszkałe w innych gminach mogą być kierowane do Centrum:

- 1) w przypadku zawarcia porozumienia między gminami o kierowaniu osób do Centrum, określającego zasady finansowania kosztów uczestnictwa kierowanych tam osób;
- 2) w przypadku posiadania przez Centrum wolnych miejsc i sfinansowania kosztów uczestnictwa osoby kierowanej przez gminę.

Art. 13. 1. Program, o którym mowa w art. 12 ust. 4, opracowuje pracownik socjalny Centrum.

2. Program powinien określać w szczególności:

- 1) zakres i formy reintegracji zawodowej i społecznej;
- 2) rodzaje sprawności psychofizycznych niezbędnych do podjęcia pracy oraz metody ich ćwiczenia;
- 3) osoby odpowiedzialne za realizację programu.

3. Program na wniosek każdej ze stron może ulec zmianie.

4. Zaprzeszczenie realizacji programu następuje w przypadku:

- 1) uporczywego naruszania przez uczestnika postanowień programu uniemożliwiającego jego dalszą realizację;
- 2) trwałego opuszczenia przez uczestnika zajęć w Centrum;

3) oświadczenia uczestnika o odstąpieniu od realizacji programu.

4a. W przypadkach, o których mowa w ust. 4 pkt 1 i 2, decyzję w sprawie zaprzestania realizacji programu podejmuje kierownik Centrum.

4b. Od decyzji kierownika Centrum, o której mowa w ust. 4a, uczestnikowi przysługuje skarga do sądu administracyjnego.

5. Zakończenie realizacji programu następuje w dniu, w którym uczestnik objęty programem podjął zatrudnienie na zasadach przewidzianych w przepisach prawa pracy lub podjął działalność gospodarczą, albo w dniu, w którym upłynął okres uczestnictwa w zajęciach w Centrum, o którym mowa w art. 15.

5a. Po zakończeniu uczestnictwa w zajęciach w Centrum kierownik Centrum wydaje uczestnikowi zaświadczenie potwierdzające uczestnictwo w zajęciach i umiejętności nabyte w ramach reintegracji zawodowej i społecznej.

6. Realizacja programu jest warunkiem korzystania przez uczestnika ze świadczeń z ubezpieczenia zdrowotnego, na zasadach określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, oraz z innych świadczeń określonych w niniejszej ustawie.

7. Zadania, o których mowa w ust. 1 oraz w art. 12 ust. 2 i art. 15 ust. 3, mogą być realizowane także przez pracownika socjalnego zatrudnionego na podstawie umowy o pracę w organizacji pozarządowej, która uzyskała zgodę wojewody właściwego dla siedziby tej organizacji na wykonywanie tych zadań

Rozdział 5

Zasady uczestnictwa w centrum integracji społecznej

Art. 14. 1. Czas dziennego pobytu uczestnika w Centrum nie może być krótszy niż 6 godzin.

1a. Kierownik Centrum opracowuje miesięczny program zajęć w Centrum

2. Kierownik Centrum zapewnia uczestnikom:

- 1) szkolenie w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy;
- 2) przeprowadzenie odpowiednich badań lekarskich;
- 3) odzież roboczą i obuwie robocze;
- 4) bezpieczne i higieniczne warunki uczestnictwa w zajęciach, w tym środki ochrony indywidualnej

3. Uczestnikom zajęć w Centrum przysługuje zaopatrzenie z tytułu wypadku w trakcie pobytu w Centrum na podstawie przepisów o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach.

4. Uczestnikom zajęć w Centrum przysługuje nieodpłatnie jeden posiłek dziennie w trakcie pobytu.

Art. 15. 1. Okres próbny w Centrum trwa 1 miesiąc. W okresie próbnym uczestnik otrzymuje świadczenie integracyjne w wysokości 50% zasiłku dla bezrobotnych.

2. Po pomyślnym zakończeniu okresu próbnego, kierownik ośrodka pomocy społecznej, na wniosek kierownika Centrum, kwalifikuje uczestnika do uczestnictwa w zajęciach w Centrum.

3. Okres uczestnictwa w zajęciach w Centrum może trwać do 11 miesięcy. Jeżeli analiza stanu realizacji programu uzasadnia potrzebę przedłużenia okresu uczestnictwa w zajęciach w Centrum, kierownik Centrum, na wniosek lub po zasięgnięciu opinii pracownika socjalnego Centrum, może przedłużyć okres uczestnictwa o kolejne 6 miesięcy.

4. W okresie uczestnictwa w zajęciach w Centrum, o którym mowa w ust. 3, na wniosek uczestnika, kierownik Centrum przyznaje świadczenie integracyjne w wysokości zasiłku dla bezrobotnych.

5. Świadczenie integracyjne jest wypłacane przez Centrum w okresach miesięcznych z dołu.

6. Świadczenie integracyjne za niepełny miesiąc uczestnictwa ustala się dzieląc kwotę świadczenia przez 30 i mnożąc przez liczbę dni kalendarzowych przypadających w okresie, za który świadczenie to przysługuje.

6a. W okresie uczestnictwa w zajęciach w Centrum, o którym mowa w ust. 3, na wniosek uczestnika, kierownik Centrum może przyznać do 4 dni wolnych od zajęć w Centrum, za które przysługuje świadczenie integracyjne w pełnej wysokości

7. Świadczenie integracyjne ulega zmniejszeniu o 1/20 za każdy dzień nieusprawiedliwionej nieobecności uczestnika na zajęciach w Centrum trwającej nie dłużej niż 3 dni w miesiącu. W przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności trwającej dłużej niż 3 dni w miesiącu świadczenie integracyjne za dany miesiąc nie przysługuje.

7a. W okresie uczestnictwa w zajęciach w Centrum, o którym mowa w ust. 3, za okres niezdolności do uczestniczenia w zajęciach wskutek choroby potwierdzonej przez lekarza, jednak nie dłuższy niż 14 dni, świadczenie integracyjne ulega zmniejszeniu o 1/40 za każdy dzień niezdolności. Za każdy kolejny dzień niezdolności do uczestniczenia w zajęciach w Centrum świadczenie nie przysługuje.

8. Na wniosek kierownika Centrum, zawierający kopię listy wypłaconych świadczeń integracyjnych, starosta właściwy dla siedziby Centrum refunduje ze środków Funduszu Pracy kwotę wypłaconych w poprzednim miesiącu świadczeń integracyjnych. Na wniosek kierownika Centrum starosta może przekazać Centrum zaliczkę na wypłatę świadczeń integracyjnych.

Art. 15a. 1. W okresie uczestnictwa w zajęciach w Centrum, o którym mowa w art. 15 ust. 3, kierownik Centrum może przyznać uczestnikowi motywacyjną premię integracyjną, biorąc pod uwagę aktywną postawę i postępy w reintegracji społecznej i zawodowej.

2. Motywacyjna premia integracyjna nie może przekroczyć 20% wysokości świadczenia integracyjnego, o którym mowa w art. 15 ust. 4.

Rozdział 6

Zatrudnienie wspierane

Art. 16. 1. Po zakończeniu uczestnictwa w zajęciach w Centrum, a w uzasadnionych przypadkach także przed jego zakończeniem, jednak nie wcześniej niż po 6 miesiącach uczestnictwa w nich, na wniosek kierownika Centrum, pracownika socjalnego i uczestnika, a w przypadku uczestnictwa w klubie integracji społecznej – na wniosek pracownika socjalnego:

1) powiatowy urząd pracy może skierować uczestnika do pracy:

- a) u pracodawcy,
- b) w Centrum;

2) uczestnicy mogą podjąć wspólną działalność gospodarczą w formie spółdzielni socjalnej na zasadach określonych w przepisach o spółdzielniach socjalnych.

2. Skierowanie do pracy, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 lit. a, odbywa się na podstawie umowy zawartej między starostą właściwym dla siedziby Centrum a pracodawcą, w której pracodawca zobowiązuje się do zatrudnienia skierowanego uczestnika przez okres nie krótszy niż 12 miesięcy, a starosta do refundowania pracodawcy części wypłaconego tej osobie wynagrodzenia przez okres pierwszych 12 miesięcy, w wysokości nieprzekraczającej:

- 1) 100% zasiłku dla bezrobotnych wraz ze składką na ubezpieczenia społeczne, w pierwszych 3 miesiącach;
- 2) 80% zasiłku dla bezrobotnych wraz ze składką na ubezpieczenia społeczne, w 3 kolejnych miesiącach;
- 3) 60% zasiłku dla bezrobotnych wraz ze składką na ubezpieczenia społeczne, w następnych 6 miesiącach.

3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio w przypadku skierowania uczestnika Centrum do pracy w Centrum.

4. Koszty pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa w podjęciu działalności, o której mowa w ust. 1 pkt 2, mogą być dofinansowane ze środków Funduszu Pracy do wysokości 80% udokumentowanych kosztów pomocy prawnej, konsultacji lub doradztwa, w wysokości nieprzekraczającej jednak pięciusetnego wynagrodzenia.

5. Refundacji, o której mowa w ust. 2, dokonuje starosta ze środków Funduszu Pracy, w okresach miesięcznych, na podstawie wniosku pracodawcy, w terminie 30 dni od dnia jego złożenia

5a. Wniosek, o którym mowa w ust. 5, zawiera:

- 1) dane pracodawcy;
- 2) dane skierowanego uczestnika;
- 3) wysokość i składniki wynagrodzenia;
- 4) wysokość refundacji.

5b. Refundacja, o której mowa w ust. 2, jest udzielana jako pomoc de minimis zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy de minimis (Dz.Urz. UE L 379 z 28.12.2006, str. 5).

5c. Zaświadczenie o udzieleniu refundacji, o której mowa w ust. 2, wydaje starosta na zasadach określonych w ustawie z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz.U. Nr 123, poz. 1291 oraz z 2006 r. Nr 191, poz. 1411).

6. W przypadku podjęcia działalności, o której mowa w ust. 1 pkt 2, przysługują uprawnienia, o których mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Art. 17. 1. W przypadku, o którym mowa w art. 16 ust. 1 pkt 2, w stosunku do osób zatrudnionych na podstawie spółdzielczej umowy o pracę, będących uprzednio uczestnikami Centrum, część wynagrodzenia odpowiadająca składce należnej od zatrudnionego na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i chorobowe oraz część kosztów osobowych pracodawcy odpowiadająca składce na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe za zatrudnionego, na podstawie umowy zawartej między starostą właściwym dla siedziby spółdzielni a spółdzielnią może podlegać finansowaniu ze środków Funduszu Pracy przez okres 12 miesięcy od dnia zatrudnienia.

2. Zwrotu opłaconych składek, o których mowa w ust. 1, dokonuje starosta, w okresach kwartalnych na podstawie udokumentowanego wniosku spółdzielni, w terminie 30 dni od dnia jego złożenia.

3. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, wzór wniosku, o którym mowa w ust. 2, oraz tryb dokonywania zwrotu opłaconych składek, uwzględniający rodzaj niezbędnej dokumentacji, jaką należy dołączyć do wniosku.

Rozdział 7

Kluby integracji społecznej

Art. 18. 1. Gmina lub organizacja pozarządowa prowadzące reintegrację zawodową i społeczną dla osób, o których mowa w art. 1, mogą prowadzić klub integracji społecznej.

2. W klubach integracji społecznej można organizować w szczególności:

- 1) działania mające na celu pomoc w znalezieniu pracy na czas określony lub na czas wykonania określonej pracy, w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy u pracodawców, wykonywania usług na podstawie umów cywilnoprawnych oraz przygotowanie do podjęcia zatrudnienia;
- 2) prace społecznie użyteczne;
- 3) roboty publiczne;
- 4) poradnictwo prawne;
- 5) działalność samopomocową w zakresie zatrudnienia, spraw mieszkaniowych i socjalnych.

3. Uczestnictwo w klubach integracji społecznej jest dobrowolne.

4. Warunkiem uczestnictwa w klubie integracji społecznej jest realizacja kontraktu socjalnego, o którym mowa w przepisach o pomocy społecznej.

5. Okres uczestnictwa w klubie integracji społecznej jest ustalany indywidualnie z każdym z uczestników.

6. Utworzenie i działalność klubów integracji społecznej może być finansowana w szczególności:

- 1) ze środków z Unii Europejskiej;
- 2) z dotacji pochodzących z dochodów własnych gminy.

Rozdział 8

Zmiany w przepisach obowiązujących oraz przepisy przejściowe i końcowe

Art. 19. W ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1231 i Nr 167, poz. 1372 oraz z 2003 r. Nr 80, poz. 719) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 2 w ust. 1:
  - a) pkt 5 otrzymuje brzmienie:
"5) leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu,";
  - b) w pkt 6 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje pkt 7 w brzmieniu:
"7) przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.";
- 2) w art. 2¹ w pkt 9 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje pkt 10 w brzmieniu:
"10) reintegracja - reintegrację zawodową i społeczną w rozumieniu przepisów o zatrudnieniu socjalnym.";
- 3) w art. 4:
  - a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:
"1. Samorząd województwa realizuje zadania, o których mowa w art. 1 i 2, w postaci wojewódzkiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych stanowiącego część wojewódzkiej strategii integracji i polityki społecznej.";
  - b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:
"3. Program, o którym mowa w ust. 1, jest realizowany przez regionalny ośrodek polityki społecznej, o którym mowa w przepisach o pomocy społecznej, lub inną jednostkę wskazaną w programie. W celu realizacji programu zarząd województwa może powołać pełnomocnika.";
- 4) w art. 4¹:
  - a) w ust. 1:
    - zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie: "Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gmin.",
    - pkt 3 otrzymuje brzmienie:
"3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,";
    - w pkt 6 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje pkt 7 w brzmieniu:
"7) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej,";
  - b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:
"2. Realizacja zadań, o których mowa w ust. 1, jest prowadzona w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, stanowiącego część strategii integracji i polityki społecznej, uchwalanego corocznie przez radę gminy. Program jest realizowany przez ośrodek pomocy społecznej, o którym mowa w przepisach o pomocy społecznej, lub inną jednostkę wskazaną w programie. W celu realizacji programu wójt (burmistrz, prezydent miasta) może powołać pełnomocnika.".

Art. 20. W ustawie z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 1998 r. Nr 64, poz. 414, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 6 w ust. 1a w zdaniu pierwszym po wyrazach "przez osobę bezrobotną" dodaje się wyrazy "lub podjęcia leczenia odwykowego w zakładzie leczenia odwykowego przez osobę uzależnioną";
- 2) w art. 10 po ust. 2 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:
"3. Do zadań gminy należy opracowanie i realizacja gminnej strategii integracji i polityki społecznej obejmującej w szczególności programy pomocy społecznej, polityki prorodzinnej, ochrony zdrowia, programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii, budownictwa socjalnego i edukacji publicznej.";
- 3) w art. 10a pkt 2 otrzymuje brzmienie:

- "2) opracowanie i realizacja powiatowej strategii integracji i polityki społecznej obejmującej w szczególności programy pomocy społecznej, polityki prorodzinnej, ochrony zdrowia, edukacji publicznej, wspierania osób niepełnosprawnych, przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy - po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami,";
- 4) w art. 11b:
- a) w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
- "1) opracowywanie i realizacja wojewódzkiej strategii integracji i polityki społecznej obejmującej w szczególności programy pomocy społecznej, wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych - po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami i powiatami,";
- b) w ust. 2 wyrazy "można powołać" zastępuje się wyrazami "samorząd województwa powołuje";
- 5) w art. 46 po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:
- "3a. Ośrodek pomocy społecznej koordynuje realizację strategii, o której mowa w art. 10 ust. 3.";
- 6) w art. 47a po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:
- "1a. Powiatowe centrum pomocy rodzinie koordynuje realizację strategii, o której mowa w art. 10a pkt 2.".

Art. 21. W ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176, z późn. zm.³⁾) w art. 21 w ust. 1 po pkt 98a dodaje się pkt 98b w brzmieniu:

"98b) zwroty kwoty zniżki dla inwalidów wojennych i wojskowych określone w art. 8 ustawy z dnia 11 października 2002 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin, ustawy o kombatanach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego, ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy o zasiłkach rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych (Dz. U. Nr 181, poz. 1515)."

Art. 22. W ustawie z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (Dz. U. z 2001 r. Nr 57, poz. 603, z późn. zm.⁴⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 6 w ust. 1 pkt 9 otrzymuje brzmienie:

"9) wspierania działań mających na celu udzielanie pomocy byłym pracownikom państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej i członkom ich rodzin w przewyżnianiu trudnych sytuacji życiowych, w szczególności przez wspieranie zatrudnienia socjalnego, określonego w odrębnych przepisach, przyznawanie stypendiów dzieciom byłych pracowników, uczącym się w szkołach ponadgimnazjalnych lub kształcącym się w szkołach wyższych, oraz finansowanie dożywiania tych dzieci w szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych.";

2) po art. 20f dodaje się art. 20g w brzmieniu:

"Art. 20g. Agencja, ze środków uzyskanych z tytułów określonych w art. 20c ust. 1, może dofinansować utworzenie i działalność centrum integracji społecznej, o którym mowa w przepisach o zatrudnieniu socjalnym.".

Art. 23. W ustawie z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (Dz. U. z 2003 r. Nr 58, poz. 514 i Nr 90, poz. 844) w art. 57 w ust. 1 w pkt 33 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje pkt 34 w brzmieniu:

"34) świadczeń integracyjnych oraz zatrudnienia wspieranego, w zakresie i na zasadach określonych w przepisach o zatrudnieniu socjalnym.".

Art. 24. W ustawie z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2003 r. Nr 24, poz. 198) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 w ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

- "2) leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych;"
- 2) w art. 3a w ust. 4 w pkt 9 wyraz "readaptacyjną" zastępuje się wyrazem "reintegracyjną";
- 3) w art. 6 pkt 12 otrzymuje brzmienie:
  - "12) "reintegracja" - reintegrację zawodową i społeczną w rozumieniu przepisów o zatrudnieniu socjalnym;"
- 4) w art. 14 ust. 5 otrzymuje brzmienie:
  - "5. Reintegrację osób uzależnionych mogą prowadzić centra integracji społecznej, tworzone na podstawie odrębnych przepisów, oraz podmioty wymienione w ust. 1 i 2 oraz w art. 3 ust. 3.";
- 5) w art. 56 w ust. 2 wyraz "readaptację" zastępuje się wyrazem "reintegrację".

Art. 25. W ustawie z dnia 11 października 2002 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin, ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego, ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy o zasiłkach rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych (Dz. U. Nr 181, poz. 1515) w art. 8 wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w ust. 1 wyrazy "wejścia w życie niniejszej ustawy" zastępuje się wyrazami "31 grudnia 2002 r.";
- 2) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:
  - "1a. W razie opłacenia składki na obowiązkowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej lub składki na dobrowolne ubezpieczenie casco w ratach, której pierwsza lub kolejna rata została opłacona w pełnej wysokości w okresie, o którym mowa w ust. 1, do kolejnych rat tej składki opłaconych w pełnej wysokości nie później niż do dnia 30 listopada 2003 r. stosuje się odpowiednio przepisy ust. 1.";
- 3) w ust. 2 wyrazy "w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie przepisów ustawy." zastępuje się wyrazami "do dnia 31 grudnia 2003 r.";
- 4) ust. 3 otrzymuje brzmienie:
  - "3. Do wniosku, o którym mowa w ust. 2, dołącza się dokumenty potwierdzające zawarcie umowy ubezpieczenia i opłacenie składki oraz oświadczenie nioskodawcy o:
    - 1) nieudzieleniu przez zakład ubezpieczeń zniżki z tytułu opłaconej składki;
    - 2) niedokonaniu przez Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych zwrotu zniżki z tytułu opłaconej składki."

Art. 26. W ustawie z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach (Dz. U. Nr 199, poz. 1674 oraz z 2003 r. Nr 83, poz. 760 i Nr 96, poz. 874) w art. 2 w ust. 1 w pkt 12 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje pkt 13 w brzmieniu:

"13) w trakcie uczestnictwa w centrum integracji społecznej."

Art. 27. W ustawie z dnia 23 stycznia 2003 r. o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia (Dz. U. Nr 45, poz. 391, Nr 73, poz. 660 i Nr 96, poz. 874) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 9:
  - a) w ust. 1 po pkt 26 dodaje się pkt 26a w brzmieniu:
    - "26a) osoby objęte indywidualnym programem zatrudnienia socjalnego, niepodlegające obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu;"
  - b) w ust. 2 wyrazy "23-25 i 29" zastępuje się wyrazami "23-25, 26a i 29";
- 2) w art. 16 po pkt 10 dodaje się pkt 10a w brzmieniu:
  - "10a) osób, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 26a, powstaje po upływie 30 dni od dnia rozpoczęcia realizacji indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego, a wygasa z dniem zakończenia realizacji programu lub zaprzestania realizacji programu w rozumieniu przepisów o zatrudnieniu socjalnym;"
- 3) w art. 17 ust. 12 otrzymuje brzmienie:
  - "12. Osoby, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 26 i 26a, zgłasza do ubezpieczenia zdrowotnego ośrodek pomocy społecznej realizujący indywidualny program wychodzenia z bezdomności lub indywidualny program zatrudnienia socjalnego;"

- 4) w art. 23 w ust. 9 pkt 8 otrzymuje brzmienie:
"8) osób, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 26, 26a i 27, jest kwota odpowiadająca wysokości zasiłku stałego z pomocy społecznej;"
- 5) w art. 28 w ust. 1 pkt 9 otrzymuje brzmienie:
"9) osób, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 26 i 26a, opłaca ośrodek pomocy społecznej realizujący indywidualny program wychodzenia z bezdomności lub indywidualny program zatrudnienia socjalnego;"

Art. 28. Do dnia 31 grudnia 2004 r. nadanie statusu Centrum wymaga pozytywnej opinii ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

Art. 29. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 22 pkt 1, który wchodzi w życie z dniem 16 lipca 2003 r.

- ¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1995 r. Nr 133, poz. 654, z 1996 r. Nr 5, poz. 32, Nr 24, poz. 110 i Nr 43, poz. 189, z 1997 r. Nr 32, poz. 183, Nr 111, poz. 723 i Nr 121, poz. 769 i 770, z 1999 r. Nr 40, poz. 399, Nr 60, poz. 636, Nr 77, poz. 874 i Nr 99, poz. 1151, z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 54, poz. 572 i Nr 69, poz. 724 oraz z 2002 r. Nr 240, poz. 2058.
- ²⁾ Zmiany tekstu jednolitego ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1998 r. Nr 106, poz. 668, Nr 117, poz. 756 i Nr 162, poz. 1118 i 1126, z 1999 r. Nr 20, poz. 170, Nr 79, poz. 885 i Nr 90, poz. 1001, z 2000 r. Nr 12, poz. 136 i Nr 19, poz. 238, z 2001 r. Nr 72, poz. 748, Nr 88, poz. 961, Nr 89, poz. 973, Nr 111, poz. 1194, Nr 122, poz. 1349 i Nr 154, poz. 1792 oraz z 2003 r. Nr 7, poz. 79 i Nr 44, poz. 389.
- ³⁾ Zmiany tekstu jednolitego ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2000 r. Nr 22, poz. 270, Nr 60, poz. 703, Nr 70, poz. 816, Nr 104, poz. 1104, Nr 117, poz. 1228 i Nr 122, poz. 1324, z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 8, poz. 64, Nr 52, poz. 539, Nr 73, poz. 764, Nr 74, poz. 784, Nr 88, poz. 961, Nr 89, poz. 968, Nr 102, poz. 1117, Nr 106, poz. 1150, Nr 110, poz. 1190, Nr 125, poz. 1363 i 1370 i Nr 134, poz. 1509, z 2002 r. Nr 19, poz. 199, Nr 25, poz. 253, Nr 74, poz. 676, Nr 78, poz. 715, Nr 89, poz. 804, Nr 135, poz. 1146, Nr 141, poz. 1182, Nr 169, poz. 1384, Nr 181, poz. 1515, Nr 200, poz. 1679 i Nr 240, poz. 2058 oraz z 2003 r. Nr 7, poz. 79, Nr 45, poz. 391, Nr 65, poz. 595, Nr 84, poz. 774, Nr 90, poz. 844 i Nr 96, poz. 874.
- ⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 115, poz. 1229, Nr 122, poz. 1323 i Nr 154, poz. 1793 i 1800, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 74, poz. 676 i Nr 155, poz. 1287 oraz z 2003 r. Nr 6, poz. 64, Nr 49, poz. 408, Nr 64, poz. 592 i Nr 80, poz. 721.

DOBRE PRAKTYKI

Część Pierwsza - KLUBY INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

I. Klub Integracji Społecznej STOPIL przy Stowarzyszeniu na Rzecz Wspierania Przedsiębiorczości i Inicjatyw Lokalnych STOPIL w Nowym Sączu

Adres: 33-300 Nowy Sącz, ul. Wyspiańskiego 22,

Osoba kierująca jednostką: Andrzej Muzyk – kierownik Klubu Integracji Społecznej, Prezes Stowarzyszenia STOPIL, Tel. kom. 604-20-70-30, e-mail: ajsmuzyk@wp.pl

Liczba pracowników: 13 osób zatrudnionych w ramach umowy o pracę, oraz 3 osoby zatrudnione na podstawie umowy zlecenia. Księgowość - zlecona firmie outsourcingowej.

RODZAJ DZIAŁALNOŚCI:

Reintegracja społeczna:

Zajęcia prowadzone są na pracowni psychologicznej. Prowadzenie zajęć z długotrwale bezrobotnymi w ramach edukacji społecznej wg następujących bloków tematycznych: *asertywność; zarządzanie czasem; zarządzanie własnym wizerunkiem (autoprezentacja); praca w grupie; radzenie sobie z konfliktami; zarządzanie budżetem domowym; zarządzanie rozwojem zawodowym*. Zajęcia prowadzone w cyklach czterotygodniowych i siedmioletniowych. W ramach tych zajęć prowadzone jest także poradnictwo psychologiczne i społeczne, oraz doradztwo zawodowe. Zajęcia prowadzą psycholodzy, pedagodzy i doradcy zawodowi.

Reintegracja zawodowa:

Zajęcia prowadzone są na warsztatach zawodowych pod kierunkiem instruktorów zawodu: - *warsztat rzemiosła artystycznego - warsztat krawiecki- warsztat tapicerski - warsztat gospodarczy- pracownia komputerowa*.

Cykl zajęć obejmuje od 6 do 8 tygodniowy cykl nauki (przyuczenia) zawodu, a następnie 4 do 4,5 miesięczna praca. Uczestnicy zajęć są przez cały sześciomiesięczny okres reintegracji zawodowej zatrudnieni w ramach robót publicznych - realizują program reintegracji zawodowej i otrzymują comiesięczne wynagrodzenie (co jest niezwykle ważnym elementem reintegracji zawodowej). Ilość uczestników zatrudnianych na jednym warsztacie od 3 do 12 osób.

HARMONOGRAM ZAJĘĆ:

Uczestnicy reintegracji społecznej i zawodowej w ramach robót publicznych uczestniczą w zajęciach w Klubie Integracji Społecznej STOPIL przez 8 miesięcy. Rekrutacja do Klubu przy współdziałaniu ośrodków pomocy społecznej i powiatowych urzędów pracy.

UCZESTNICY I EFEKTY:

Do 1 października 2006r w zajęciach Klubu STOPIL uczestniczyło ok. 250 osób, z tego: 92 osoby reintegrację zawodową ramach warsztatów KIS, a 158 osób reintegrację zawodową w ramach robót publicznych pracując w wybranych gminach powiatu nowosądeckiego. Na zajęcia reintegracji społecznej i zawodowej do Klubu uczestnicy są kierowani przez ośrodki pomocy społecznej z Nowego Sącza, Starego Sącza, Kamionki Wielkiej, Nawojowej, Rytra i Chelmea. Są to osoby długotrwale bezrobotne powyżej 12 miesięcy zarejestrowane w urzędach pracy, osoby opuszczające zakłady karne, po leczeniu z nałogu alkoholowego, a także osoby niepełnosprawne.

ROCZNE KOSZTY DZIAŁALNOŚCI:

Roczne koszty prowadzeniu Klubu Integracji Społecznej: 2005r - 420 tys. zł, 2006r (prognoza) - 600 tys. zł

PLANY NA PRZYSZŁOŚĆ:

Stowarzyszenie STOPIL zamierza powołać Centrum Integracji Społecznej, a także założyć i prowadzić Agencję Pracy Tymczasowej.

PARTNERZY:

Minister Pracy i Polityki Społecznej, Wojewoda Małopolski, Marszałek Województwa Małopolskiego, Prezydent Miasta Nowego Sącza i Starosta Powiatu Nowosądeckiego, PFRON, ośrodki pomocy społecznej, urzędy pracy, zakłady lecznictwa odwykowego, organizacje pozarządowe KANA, Klub Sądecki, oraz zakłady karne i poprawcze, areszty śledcze,

Miasto na prawach powiatu Nowy Sącz, Miasto i Gmina Stary Sącz, Gmina Kamionka Wielka, Gmina Nawojowa, Gmina Rytra, Gmina Muszyna, Gmina Chelmec,

II. Klub Integracji Społecznej w Zamościu przy Zamojskim Stowarzyszeniu Edukacji i Pomocy Socjalnej Młodzieży i Stowarzyszeniu Nowa Szansa w Zamościu (przejęcie organizacyjne od czerwca 2006 r.)

Adres: 22 -400 Zamość, ul. Kilińskiego 86

Osoba kierująca jednostką (dane kontaktowe): Małgorzata Greszta-Porębska nr tel. 084 638 46 31, e-mail: gosiaki5@wp.pl

Liczba pracowników: 1 pracownik etatowy plus 2 wolontariuszy

RODZAJ DZIAŁALNOŚCI:

Reintegracja społeczna:

KIS Zamość prowadzi zajęcia aktywizujące i edukacyjne; funkcjonuje samopomocowa grupa wsparcia, odbywają się wyjścia kulturalne; organizujemy rajdy i przedsięwzięcia plenerowe, wycieczki oraz spotkania okolicznościowe.

Reintegracja zawodowa:

KIS Zamość prowadzi diagnozę potrzeb i predyspozycji zawodowych uczestników; wspiera w poszukiwaniu pracy; współpracuje z doradcą zawodowym. W zajęciach reintegracji zawodowej w ramach projektu EFS „Klucz do lepszego życia” zrealizowano działania: szkolenie ogólne z obsługi komputera, naukę języka angielskiego oraz kursy zawodowe: 1)gastronom, catering z prawem jazdy i obsługą kasy fiskalnej, 2) ogrodnik, konserwator terenów zielonych i bukieciarstwo, 3)ślusarz-spawacz z uprawnieniami

unijnymi.

HARMONOGRAM ZAJĘĆ:

W układzie programowym KIS Zamość znajdują się zróżnicowane zajęcia w zależności od wdrażanych działań w poszczególnych miesiącach.

UCZESTNICY i EFEKTY:

Wśród uczestników KIS 2006 dominują osoby długotrwale bezrobotne i korzystające z pomocy społecznej, w programie uczestniczą 4 osoby bezdomne i 8 osób w wieku 16-24 lat; coraz więcej wśród osób zgłaszających się do KIS Zamość przyznaje się do problemu z uzależnieniem od alkoholu, różny przekrój zawodowy i poziom wykształceniowy.

W 2006 r. liczba uczestników objętych aktywizacją społeczną i wsparciem: 1 osoba podjęła przygotowanie zawodowe w miejscu pracy, 1 zatrudnienie okresowe, 6 przyjęło nową formę aktywizacji bezrobotnych tzw. prace społecznie użyteczne , 2 podjęły pracę dorywczą. Inne miękkie efekty”: organizacja bieżących spotkań, atrakcji i zajęć aktywizujących (wtorki, czwartki), zorganizowanie wyjazdu integracyjno - rekreacyjnego, kuligu wraz z ogniskiem i saneczkowaniem, zorganizowanie 2 rajdów rowerowego i pieszego wraz z przeprowadzeniem konkurencji w plenerze, realizacja projektu od 04.2006 r. : „*Tanecznym krokiem do lepszej przyszłości*” .

Ponadto: zorganizowanie warsztatów plenerowych malarskich w Bochotnicy i Kazimierzu Dolnym n. Wisłą, zaangażowanie uczestników zamieszczenie szyldu klubowego, opracowanie przyjaznej broszury, zorganizowanie dnia : „Drzwi Otwartych”, od 05.09.2006 rozpoczął się kurs tańca towarzyskiego w renomowanej zamojskiej Szkole Tańca J. i M. Myka.

Jednym z wyłaniających się rezultatów funkcjonowania KIS w Zamościu ponad 2 lata jest powstanie Stowarzyszenia Nowa Szansa w Zamościu (rejestr. KRS 17.05.06), które skupia osoby obecnie i wcześniej zaangażowane w problematykę wykluczenia społecznego.

ROCZNE KOSZTY DZIAŁALNOŚCI:

Podstawowa dotacja na 2006 r. z Urzędu Miasta Zamość 27500 zł, wsparcie reintegracji społecznej w KIS z Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie – 10.000 zł + środki z EFS na pokrycie kosztów reintegracji zawodowej oraz inne stale pozyskiwane np. od sponsorów.

PLANY NA PRZYSZŁOŚĆ:

Kontynuacja działań realizowanych w 2006 r. w KIS, rozszerzenie oferty usługowej, zapewnienie uczestnikom nowych i atrakcyjnych form aktywizacji. Ponadto podjęcie się organizowania Ośrodka Wsparcia Rozwoju Spółdzielczości Socjalnej na Lubelszczyźnie.

PARTNERZY:

Miejskie Centrum Pomocy Rodzinie w Zamościu, Powiatowy Urząd Pracy w Zamościu, Stowarzyszenie Zamojskie Centrum Wolontariatu, Wyższa Szkoła Humanistyczno - Ekonomiczna w Zamościu.

Miasto i Gmina Zamość

III. Klub Integracji Społecznej przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Olsztynku

Adres: 11-015 Olsztynek ul. Świerczewskiego 19

Osoba kierująca jednostką (dane kontaktowe): Ewa Szerszeniewska, Kierownik MOPS tel. (089) 519 26 94, Andrzejewska Aneta koordynator KIS w MOPS w Olsztynku tel. (089) 519 44 16

Liczba pracowników: 1 pracownik socjalny (etat), socjolog (etat), stażysta, psychoterapeuta, socjoterapeuta, prawnik

RODZAJ DZIAŁALNOŚCI:

Reintegracja społeczna:

Przeprowadzanie diagnozy osobowościowej uczestników KIS; prowadzenie zajęć w grupie wsparcia; prowadzenie zajęć psychoedukacyjnych, a w szczególności warsztaty z zakresu kształtowania umiejętności interpersonalnych, kształtowania postaw życiowych, warsztatów edukacyjnych; prowadzenia poradnictwa prawnego, zawodowego i innego specjalistycznego dla uczestników KIS oraz członków ich rodzin; aktywizowanie społeczności lokalnej; budowanie strategii działań społecznych odpowiadającej potrzebom lokalnej społeczności.

Reintegracja zawodowa:

Określanie preferencji zawodowych uczestników; prowadzenie zajęć – warsztatów z zakresu rynku pracy, przygotowywania i opracowywania dokumentów aplikacyjnych, warsztatów z zakresu autoprezentacji, oraz samozatrudnienia; organizowanie kursów i szkoleń podnoszących umiejętności oraz kwalifikacje zawodowe; prowadzenie programów zatrudnienia tymczasowego - tworzenie warunków do zatrudnienia oraz przygotowanie do podjęcia zatrudnienia poprzez prowadzenie kursów i szkoleń dokształcających; prowadzenie poradnictwa prawnego w zakresie prawa pracy; prowadzenie pośrednictwa pracy.

UCZESTNICZY I EFEKTY:

Liczba uczestników od początku funkcjonowania – 356 osób, w tym 200 kobiet (osoby, które złożyły wniosek do KIS o uczestnictwo). Liczba uczestników wg stanu na 30.06.2006r. – 264 osoby, w tym 150 kobiet (osoby, które złożyły wniosek do KIS o uczestnictwo). Uczestnicy KIS są osobami bezrobotnymi, 32 osoby – to osoby karane, 19 osób – to osoby ze stopniem niepełnosprawności, ok. 200 osób – to osoby bezrobotne długotrwale. Uczestnik KIS może spełniać kryteria charakterystyczne dla różnych grup „wskazanych w ustawie o zatrudnieniu socjalnym (kategorii)

Efekty działalności to:

Niektóre przykładowe tematy szkoleniowe:

1. Szkolenie w ramach programu „Idź do przodu” z zakresu rynku pracy oraz informacji ekonomiczno-prawnych. Szkolenie zorganizowane zostało we współpracy z Mobilnym Centrum Informacji Zawodowej OHP Olsztyn Szkolenie obejmowało 60 godzin, uczestniczyło w nim 8 osób, w tym 7 kobiet,
2. Szkolenie w ramach programu Klubu Integracji Społecznej „Indywidualna opieka nad seniorami”. Zagadnienia z zakresu opieki środowiskowej. Szkolenie obejmowało 100 godzin, uczestniczyło w nim 21 kobiet.,
3. Szkolenie – kurs z zakresu obsługi kas fiskalnych w ramach programu Klubu Integracji Społecznej. Szkolenie obejmowało 10 godzin, uczestniczyło w nim 20 kobiet,
4. Szkolenie w ramach projektu „Akademia Przedsiębiorczości 50+” we współpracy ze Stowarzyszeniem Demokratyczna Unia Kobiet Klub w Olsztynku współfinansowany ze środków programu PHARE 2003 i Demokratycznej Unii Kobiet realizowany pod nadzorem Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości. Szkolenie obejmowało 220 godzin kursu zawodowego, w którym uczestniczyło 10 uczestników klubu, osób bezrobotnych po 50 roku życia,
5. Szkolenie – kurs z zakresu rynku pracy oraz obsługi komputera. Szkolenie zorganizowane zostało we współpracy z Mobilnym Centrum Informacji Zawodowej OHP Olsztyn. Szkolenie obejmuje 50 godzin, uczestniczy w nim 20 osób,
1. Szkolenie – kurs Monter Instalacji Sanitarnych/Technolog Robót Budowlanych Wykończeniowych organizowany w ramach Projektu EOUAL finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz ze środków budżetu państwa. Szkolenie realizował Warmińsko-Mazurski Zakład Doskonalenia Zawodowego Centrum Kształcenia Praktycznego Kadr Budowlanych – uczestniczy 1 osoba.

Przedsięwzięcie organizacyjne: Zorganizowanie giełdy pracy, w której wzięło udział 5 lokalnych pracodawców oraz urząd pracy. W giełdzie pracy uczestniczyło ok. 100 osób poszukujących pracy oraz zostało przekazanych ok. 50 ofert pracy.

Efekty zatrudnieniowe: W roku 2005 w ramach robót publicznych pracę podjęło 38 osób, w tym 13 kobiet. Spośród tych osób 21, w tym 4 kobiety zostały zatrudnione na kolejną umowę o pracę. W ramach prac interwencyjnych zostały zatrudnione 3 osoby, w tym 1 kobieta. W roku 2006 w ramach robót publicznych podjęło pracę 28 osób, w tym 13 kobiet. W ramach prac interwencyjnych zostały zatrudnione 3 osoby, w tym 2 kobiety. Zatrudnienie tymczasowe znalazło (w roku 2005 i 2006): 12 mężczyzn i 17 kobiet. 2 kobiety otworzyły własną działalność gospodarczą. Ponadto, 4 uczestników podjęło działania zmierzające do utworzenia spółdzielni socjalnej „KLAR” – aktualnie są w trakcie uzyskiwania środków finansowych na działalność.

Przygotowanie zawodowe podjęło 11 osób, w tym 7 mężczyzn w zawodzie brukar oraz 4 kobiety w zawodzie sprzedawca. Staż podjęło 6 osób, w tym 2 kobiety na stanowisku pracownik biurowy, 2 kobiety na stanowisku sprzedawca oraz 2 mężczyzn na stanowisku pracownik

stajni. W ramach wolontariatu 2 osoby podpisały porozumienia, w tym 1 kobieta została wolontariuszem w KIS oraz 1 kobieta w Stacji Socjalnej Johannitów. Podjęcie nauki przez uczestników Klubu:

Naukę w trybie stacjonarnym podjęły 2 osoby, w tym 1 kobieta i 1 mężczyzna.

PLANY NA PRZYSZŁOŚĆ:

Prowadzenie działalności w zakresie reintegracji społecznej i zawodowej wobec osób zagrożonych oraz dotkniętych wykluczeniem społecznym. Realizowanie działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, poprzez realizowanie działań wynikających z Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

PARTNERZY:

Urząd Miasta Olsztynka, Powiatowy Urząd Pracy w Olsztynie, Stowarzyszeniem Bezrobotnych „OSTOJA”, Stowarzyszeniem Demokratyczna Unia Kobiet Klub w Olsztynku, Komendą Wojewódzką OHP w Olsztynie, oraz w ramach podejmowanych działań na rzecz aktywizacji osób bezrobotnych m. in. z: Domem Pomocy Społecznej w Olsztynku, Stacją Socjalną Johannitów w Olsztynku, Gimnazjum w Olsztynku, oraz lokalne media.

Miasto o Gmina Olsztynek.

IV. Klub Integracji Społecznej przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Wałbrzychu

Adres: 58-300 Wałbrzych, ul. Beethovena 1-2,

Osoba kierująca jednostką (dane kontaktowe): Aleksander Słychan - koordynator

tel. 66-40-856, kis@mops.walbrzych.pl

Liczba pracowników: 4 osoby - terapeuta, psycholog, pracownik socjalny

RODZAJ DZIAŁALNOŚCI:

Reintegracja społeczna:

Zajęcia psychoedukacyjne – treningi interpersonalne; zajęcia edukacyjne w grupie – wiedza z zakresu spraw społecznych i gospodarczych; zajęcia w grupach wsparcia; zajęcia w grupach motywacyjno-integracyjnych, zajęcia uspołeczniające pn. „Kultura dla wszystkich”, uczestnictwo w spektaklach teatralnych i seansach filmowych; zajęcia profilaktyczno- sportowe pn. „Żyj zdrowo”, wyjścia na basen do siłowni”.

Reintegracja zawodowa:

Diagnoza preferencji zawodowych przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy; kursy języka angielskiego w szkole Języków Obcych „EMPIK”; warsztaty z zakresu edukacji personalnej i zawodowej; cotygodniowe spotkania z doradcą zawodowym,

Poradnictwo specjalistyczne: psychologiczne; terapeutyczne; pedagogiczne; poradnictwo prawne, mieszkaniowe i socjalne; stały dostęp do Internetu.

UCZESTNICY i EFEKTY:

Członkami Klubu są głównie osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, kobiety i mężczyźni w wieku od 19 do 54 lat z wykształceniem podstawowym, zawodowym, średnim i wyższym, są to osoby.

W celu wzbogacenia oferty Klubu Integracji Społecznej zawarto porozumienia i umowy: **porozumienie z Dolnośląskim Wojewódzkim Urzędem Pracy w Wałbrzychu**, którego przedmiotem jest „świadczanie specjalistycznych, bezpłatnych usług przez Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej na rzecz klientów KIS-u w formie trzydniowych warsztatów pn. „Zajęcia aktywizacyjne – przygotowanie bezrobotnych i poszukujących pracy do samodzielnego poszukiwania i podjęcia zatrudnienia”; **porozumienie z Powiatowym Urzędem Pracy w Wałbrzychu**, którego przedmiotem jest świadczenie specjalistycznych, bezpłatnych usług przez doradcę zawodowego PUP na rzecz klientów KIS; **umowę z Learning Systems Poland Sp. z o.o. w Warszawie Szkołą Języków Obcych „Empik” w Wałbrzychu**, dotyczącą przeprowadzenia kursu język angielskiego dla osób zrzeszonych w KIS.

KIS skierował 6 osób na szkolenia przeprowadzone przez PUP w Wałbrzychu w ramach projektu „Bezrobotni Czekają Na Wsparcie”. Od 15 maja br., 15 osób uczestniczy w szkoleniach dla reintegracji zawodowej kobiet. Szkolenia składają się z III modułów w tym „Trendy w gastronomii”, „Obsługa gościa w sali konsumenckiej” oraz „Asystent osoby starszej”. Uczestnictwo w szkoleniach prowadzonych w formie wykładów oraz praktycznych ćwiczeń umożliwi podniesienie kwalifikacji zawodowych, powrót do pracy po dłuższej przerwie lub pozwoli na założenie własnej firmy. W wyniku działalności Klubu Integracji Społecznej 19 osób znalazło zatrudnienie, 18 osób ukończyło kurs języka angielskiego przeprowadzony przez Szkołę Języków Obcych „Empik”.

ROCZNE KOSZTY DZIAŁALNOŚCI:

W 2006 roku koszty działalności KIS zostały zaplanowane na kwotę 70.812zł.

PARTNERZY:

Partnerami Klubu Integracji Społecznej w Wałbrzychu są: Powiatowy Urząd Pracy w Wałbrzychu, Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy w Wałbrzychu, Szkoła Języków Obcych „Empik”, Wałbrzyskie Centrum Zatrudnienia Socjalnego

V. Klub Integracji Społecznej przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Stalowej Woli

Adres: 37-450 Stalowa Wola, ul. Dmowskiego 1

Osoba kierująca jednostką (dane kontaktowe): Kierownik KIS – Barbara Dul, tel. 015 842 50 97 wew. 35
fax. 015 844 79 97, e-mail: kis.stalowawola@poczta.onet.pl

Liczba pracowników: 2 pracowników: Kierownik KIS – koordynator, oraz pracownik socjalny, który prowadzi pracę socjalną z uczestnikami KIS i ich rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej. Dodatkowo z uczestnikami Klubu Integracji Społecznej pracuje Zespół ds. programowych, w którym dodatkowo występują: psycholog, pracownik socjalny z uprawnieniami trenerskimi, prawnik, doradca zawodowy, specjalista ds. uzależnień,.

RODZAJ DZIAŁALNOŚCI:

- Reintegracja społeczna

- Reintegracja zawodowa

W ramach działań Klubu Integracji Społecznej prowadzimy różne bloki mające na celu reintegrację zawodową i społeczną:

✓ Edukacja

Dotychczas w ramach Klubu Integracji Społecznej zaplanowane były szkolenia i kursy w następującym zakresie:

- Podstawy działalności gospodarczej;
- Szkolenie z zakresu tworzenia i funkcjonowania spółdzielni socjalnych;
- Szkolenie z zakresu podstaw prawa pracy, Kodeksu Postępowania Administracyjnego, przygotowania pism administracyjno – biurowych;
- Warsztaty aktywizujące z zasad pisania dokumentów wymaganych przy przyjęciu do pracy oraz autoprezentacji;
- Warsztaty z zakresu aktywnych technik poszukiwania pracy;
- Kurs poszukiwania pracy z wykorzystaniem komputera i Internetu;
- Klub Pracy;
- Profilaktyka uzależnień;
- Kurs opieki dziecięcej;
- Kurs opieki osoby starszej i chorej;
- Kurs gastronomiczny;
- Kurs sprzedawcy obsługa komputera, programu FPP i kasy fiskalnej;
- Kurs zawodowy „Technolog robót wykończeniowych”;
- Kurs zawodowy „ Sprzedawca – magazynier z obsługą kasy fiskalnej, programu FPP i wózków widłowych z napędem silnikowym”;
- Kurs księgowości z komputerowym wspomaganie pracy;
- Kurs kasy fiskalnej;

✓ Psychoedukacja w formie warsztatowej (eliminowanie źródeł, objawów i skutków psychologiczno społecznych związanych z długotrwałym bezrobociem).

Warsztaty psychologiczne, które proponujemy uczestnikom KIS odbywają się poza miejscem zamieszkania w oderwaniu od własnego środowiska lokalnego (wyjazdy 3-5 dniowe). Pozwala to na efektywniejszą pracę osoby bezrobotnej nad samym sobą oraz aktywniejsze włączanie się w procesy grupowe. Wspólna praca pod okiem psychologów pozwala na integrację uczestników KIS, zdobycie doświadczenia związanego z działaniem w grupie oraz zweryfikowanie swoich mocnych i słabych stron. Przez cały okres trwania programu kontynuowana jest praca psychologa (indywidualne konsultacje i warsztaty w grupie) z uczestnikami KIS w celu utrzymania wysokiego poziomu motywacji do zmiany własnej sytuacji i aktywnego poszukiwania pracy. Przykładowa tematyka warsztatów:

- „Integracja i komunikacja interpersonalna”;
- „Asertywność i podniesienie samooceny”;
- „Motywacja do zmiany (gotowość do rozwoju)”;
- „Radzenie sobie ze stresem i frustracją”;
- „Doskonalenie własnej efektywności. Jak zmienić swój stosunek do życia i przyszłej pracy”;
- „Czym różni się moja sytuacja od sytuacji osób nie korzystających z pomocy społecznej, a w czym jest podobna - co mogę zrobić żeby to zmienić”;
- „Jak zmienić swoje myślenie w życiu i przyszłej pracy zawodowej”;

Większość tematów poruszanych na warsztatach dobrana jest w oparciu o zgłaszane potrzeby przez uczestników KIS

✓ Poradnictwo

- Radca prawny
- Psycholog
- Doradca zawodowy
- Terapeuta ds. uzależnień
- Pracownik socjalny

- Inne - wolontariat

Uczestnicy KIS w trakcie trwania programu objęci są kompleksową opieką pracownika socjalnego, mogą również korzystać z porad prawnych, psychologicznych, doradcy zawodowego, terapeuty ds. uzależnień, pomocą służą także wolontariusze o różnych specjalnościach w zależności od oczekiwań jakie zgłaszają uczestnicy Klubu Integracji Społecznej.

✓ **Samokształcenie**

1. Warsztaty „Od pomysłu do realizacji”- metody Centrum

Aktywności Lokalnej:

- Piknik pt. „Święto pieczonego ziemniaka”;
- Opracowanie i wydanie „Świątecznego Poradnika Kulinarnego”;
- Karnawałowy Bal Przebierańców.

2. Kurs języka angielskiego.

3. Kurs języka niemieckiego.

Od początku trwania programu KIS z uczestnikami pracował pracownik socjalny z uprawnieniami trenera organizacji pozarządowych metodami Centrum Aktywności Lokalnej. W czasie warsztatów przeprowadzono planowanie strategiczne uwzględniające oczekiwane zmiany w lokalnym środowisku uczestników KIS. Po weryfikacji pomysłów dokonano planowania operacyjnego dla wybranych działań dzięki czemu udało się przygotować i przeprowadzić:

- Piknik pt. „Święto pieczonego ziemniaka”.

Impreza została przeprowadzona w parku w Charzewicach dla około 100 dzieci ze Świetlic Socjoterapeutycznych „Tęcza” i „Oratorium”. Uczestniczki KIS samodzielnie poszukiwały sponsorów, przygotowały i przeprowadziły wiele gier i zabaw z nagrodami. Pozwoliło im to na zdobycie nowych doświadczeń z zakresu negocjacji ze sponsorem (potencjalnym/ przyszłym pracodawcą), planowania działań i organizacji.

- Opracowanie i wydanie „Świątecznego Poradnika Kulinarnego” połączonego z degustacją potraw i wypieków.

Panie pracowały nad poradnikiem kilka tygodni. Skrzętnie opisywały swoje domowe, wypróbowane przepisy na świąteczne przysmaki. Opracowaniem szaty graficznej i wydrukiem zajęła się jedna z lokalnych drukarni w ramach sponsoringu. Poradnik ukazał się w nakładzie 500 sztuk i został rozprowadzony na terenie naszego Miasta. Spotkaniu promującemu Poradnik, które odbyło się w sali teatralnej lokalnej parafii towarzyszyła degustacja potraw i wypieków przygotowanych przez jego autorki.

Poradnik został rozprowadzony za niewielkie datki, które posłużyły do przygotowania następnego przedsięwzięcia.

- „Karnawałowy Bal Przebierańców”

W imprezie brali udział uczestnicy KIS, ich dzieci oraz inni członkowie rodzin – około 100 osób. Bal odbył się w Miejskiej Świetlicy Socjoterapeutycznej „Tęcza”. I tu nie obyło się bez licznych konkursów i nagród. Całą oprawę Balu – poczęstunek, dekorację, gry i zabawy - przygotowali uczestnicy i zespół KIS.

- Kursy języka angielskiego i niemieckiego

W ramach działań samokształceniowych uczestnicy KIS mieli możliwość skorzystania z nauki języków obcych prowadzonych przez wolontariuszy ze Stowarzyszenia Centrum Wolontariatu i Inicjatyw Obywatelskich w Stalowej Woli.

Wszystkie przeprowadzone działania były odzwierciedleniem potrzeb zgłoszonych przez uczestników KIS w czasie prowadzonych warsztatów.

✓ **Spędzanie wolnego czasu**

- wspólne wyjścia do kina
- spotkania integracyjne dla uczestników KIS i ich rodzin – grilowanie za miastem
- „Wielkie gotowanie” – forma warsztatowa
- aerobik, siłownia
- basen dla dzieci uczestników KIS

Uczestnicy w trakcie trwania programu mają możliwość skorzystania z różnorodnych form spędzania wolnego czasu m.in. wyjście do kina, uczestnictwo w zajęciach aerobowych, siłownia ponadto w okresie letnim dzieci uczestników KIS korzystały z usług miejskiego basenu.

Uzupełnieniem powyższych działań są spotkania integracyjne uczestników KIS i ich rodzin, które odbywają się poza terenem Naszego Miasta. W trakcie spotkań uczestnicy mają możliwość spędzić miło czas na świeżym powietrzu, poznać nieznaną dla nich dotąd zakątki przyrody (zbieranie runa leśnego, spacer po lesie), bawić się wspólnie przy organizowanych zabawach i konkursach połączonych z symbolicznymi upominkami. Spotkania kończą się wspólnym pieczeniem kiełbasek na grilu. Dodatkowo zorganizowano spotkanie integracyjno – rekreacyjne w formie warsztatowej, które nazwane zostało „Wielkim gotowaniem”. Prowadzący - psycholog i kucharz podzielili wszystkich uczestników na kilkusobowe grupy w których wybrano szefów kuchni odpowiedzialnych za sprawne i smaczne przygotowanie posiłków. Grupa musiała nauczyć się współdziałać gdyż efekt ich pracy oceniany był przez profesjonalistę. Była to więc nie tylko dobra zabawa ale szkoła organizacji pracy oraz szeroko rozumiana integracja. Ponadto, przez cały czas trwania programu organizowane są spotkania grup, w trakcie których uczestnicy omawiają dotychczas zrealizowane działania, plany na przyszłość, dzielą się swoimi sukcesami i troskami.

✓ **Samopomoc**

- Grupy wsparcia - samopomocowe.
- „Bank czasu” – forma bezgotówkowej wymiany usług wewnątrz określonej grupy.
- Działania akcyjne.

W ramach działań samopomocowych przewidywaliśmy, że zostaną utworzone grupy wsparcia dostosowane do problemów uczestników KIS. Do tej pory nie udało się nam osiągnąć zamierzonego celu w sposób formalny jednak z rozmów indywidualnych z uczestnikami KIS wiemy, że w swoim gronie dyskutują o nurtujących ich problemach udzielając sobie nawzajem wsparcia.

Podobna sytuacja dotyczy inicjatywy „Banku czasu” zaproponowana ze strony zespołu prowadzącego KIS. Inicjatywa ta nie została dotychczas sformalizowana natomiast zauważyliśmy, że uczestnicy KIS wspierają się wzajemnie, pomagają sobie (np. drobne usługi krawieckie, kulinarne, opiekuńcze, porządkowe). Wśród uczestników KIS nawiązało się wiele znajomości w niektórych przypadkach wręcz przyjaźni. Ponadto, w trakcie trwania programu uczestnicy włączają się w formie wolontariatu do różnych działań akcyjnych

organizowanych na terenie naszego Miasta. Jedną z nich była akcja charytatywna „Pomóż dzieciom przetrwać zimę”, której celem było wsparcie dzieci i rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej.

✓ **Zatrudnienie**

Zakładamy, że w ramach działań KIS będziemy stwarzać możliwość do podjęcia różnych form aktywności zawodowej tj.: Spółdzielnia

socjalna; Indywidualna działalność gospodarcza; Roboty publiczne; Zatrudnienie u pracodawcy; Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy.

UCZESTNICZY I EFEKTY:

I Grupa – 26 osób (czerwiec 2005r. – maj 2006r.) –beneficjentki projektu „Pomagając innym, pomagam sobie”

W działaniach Klubu Integracji Społecznej od miesiąca czerwca 2005r. uczestniczyła grupa 26 kobiet, które brały udział w projekcie „Pomagając innym pomagam sobie” realizowanym we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Stalowej Woli.

Projekt dotyczył aktywizacji społeczno zawodowej kobiet zagrożonych wykluczeniem społecznym, skierowany był do grupy klientek pomocy społecznej, długotrwale bezrobotnych w wieku od 35 do 50 lat. Beneficjentki uczestniczyły w działaniach psycho – edukacyjnych, integracyjnych, kursie zawodowym (opiekunka osoby starszej i chorej) oraz podjęły zatrudnienie w ramach robót publicznych. Długotrwałym efektem projektu było wypracowanie zasad i uruchomienie KIS, który mógłby wesprzeć uczestniczki przy wejściu na otwarty rynek pracy oraz rozpocząć pracę z nowymi grupami osób zagrożonych lub wykluczonych z rynku pracy.

II i III Grupa – 27 osób (wrzesień 2005 r. – maj 2006 r.)

- ✓ 17 kobiet – klientki Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z rodzin znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji ekonomicznej, długotrwale bezrobotne,
- ✓ 10 mężczyzn - długotrwale bezrobotni, klienci Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej m.in. z problemem bezdomności, uzależnienia oraz po opuszczeniu zakładu karnego. Grupę tą stanowią osoby, które w sposób wyjątkowy dyskryminowane są na rynku pracy ze względu na swoją przeszłość i brak społecznego zaufania.

IV i V Grupa – 25 osób (maj 2006 r. – listopad 2006 r.)

- ✓ 15 kobiet – klientki Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z rodzin znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji ekonomicznej, długotrwale bezrobotne,
- ✓ 10 mężczyzn - długotrwale bezrobotni, klienci Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

Rozpoczynając działalność Klubu Integracji Społecznej nie zakładaliśmy kryterium wieku i wykształcenia w związku z czym uczestnicy KIS w Stalowej Woli są to osoby w wieku od 25 roku życia do 56 roku życia, z wykształceniem od podstawowego do średniego (z przewagą jednak wykształcenia podstawowego). Wśród grupy uczestników KIS znajdują się osoby z różnymi problemami m.in. uzależnieniem i przemocą domową.

W trakcie kilkumiesięcznego uczestnictwa w Klubie Integracji Społecznej zauważono u uczestników

- 1.Podniesienie samooceny i rozwój umiejętności interpersonalnych grupy osób wykluczonych z rynku pracy, poprzez uczestnictwo w warsztatach psycho edukacyjnych.
2. Zmiany postaw stali się otwarci, pewniejsi siebie, potrafią sprecyzować swoje potrzeby i oczekiwania w sposób realny. Indywidualnie i w grupie poszukują rozwiązań na własną aktywność zawodową i społeczną.
3. Większe dbanie o swój wizerunek.
4. Podniesienie kwalifikacji i umiejętności zawodowych w wyniku odbycia kursów i szkoleń.
5. Zwiększenie aktywności społecznej uczestników KIS, poprzez uczestnictwo w zakresie alternatywnych form spędzania wolnego czasu (działania rekreacyjne i edukacyjne)
- 6.Poprawę sytuacji ekonomicznej uczestników KIS i ich rodzin poprzez uzyskanie okresowego lub stałego zatrudnienia.

ROCZNE KOSZTY DZIAŁALNOŚCI:

Prowadząc działania w Klubie Integracji Społecznej staramy się szukać różnych źródeł finansowania. Znaczna część naszych działań finansowana jest ze środków Powiatowego Urzędu Pracy w Stalowej Woli (Fundusz Pracy, współfinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego). Część działań (niektóre warsztaty psychologiczne) finansowana jest z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Pozostałe działania finansowane są z własnych środków KIS pochodzących ze środków gminnych. Ponadto współpracujemy ze Stowarzyszeniem Centrum Wolontariatu i Inicjatyw Obywatelskich (praca wolontariuszy).

PLANY NA PRZYSZŁOŚĆ:

1. Kontynuacja działalności Klubu Integracji Społecznej (na bazie zdobytych doświadczeń praca z różnymi grupami osób zagrożonych wykluczeniem społecznym).
2. Aplikacja o środki finansowe z Europejskiego Funduszu Społecznego

PARTNERZY I GEOGRAFICZNY OBSZAR DZIAŁANIA:

Instytucje współpracujące przy realizacji projektu: Powiatowy Urząd Pracy w Stalowej Woli, Wojewódzki Urząd Pracy, Urząd Miasta – współpraca z Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, lokale organizacje pozarządowe.

VI. Klub Integracji Społecznej „WIATRAK” przy Fundacji „WIATRAK” w Bydgoszczy

Adres: 85-791 Bydgoszcz, Bołtucia 5.

Osoba kierująca jednostką: Anna Leszczyńska, anna.leszczynska@wiatrak.org.pl;

Liczba pracowników: wolontariusze

RODZAJ DZIAŁALNOŚCI:

Fundacja „Wiatrak” jest organizacją działającą na szerokim polu – prowadzi zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży (600 osób tygodniowo), Poradnię Wsparcia i Pomocy, warsztaty tematyczne, jest organizacją goszczącą i wysyłającą młodych ludzi w ramach Wolontariatu Europejskiego, bierze udział i organizuje na miejscu międzynarodowe wymiany młodzieży, organizuje imprezy kulturalne (ok. 30 000 osób rocznie bierze w nich udział). Z tego powodu działalność KIS’u co do zasady ma zawsze charakter jednocześnie reintegracji społecznej i zawodowej, ponieważ uczestnicy zajęć przynajmniej w pewnym zakresie mają kontakt także z innymi formami naszej działalności.

Podstawowe działania podejmowane w ramach Klubu to:

- obowiązkowe stawiennictwo osób bezrobotnych – wszystkie osoby długotrwale bezrobotne mieszkające w Fordonie (największa – ok. 90 tyś. Mieszkańców – dzielnica Bydgoszczy) mają obowiązek potwierdzenia swojej gotowości do pracy w Klubie, gdzie przyjmuje ich oddelegowany do tego celu pracownik Powiatowego Urzędu Pracy. Dzięki temu nie muszą dojeżdżać do siedziby PUP’u, która jest oddalona o ok. 40 minut (autobusem).
- doradztwo – w Klubie przyjmują doradca zawodowy, prawnik, socjolog oraz psycholog.
- warsztaty 3-dniowe – w miarę możliwości (w ramach realizowanych projektów lub na zasadzie wolontariatu) realizujemy krótkie warsztaty z zakresu pisania CV, listów motywacyjnych itp.
- cykl aktywizacyjny – szkoleniowy – w zeszłym roku dzięki pomocy Ministerstwa Polityki Społecznej zrealizowaliśmy pierwszy 3-miesięczny cykl dla osób długotrwale bezrobotnych z Fordonu. Zajęcia odbywają się 3 razy w tygodniu po ok. 2,5 godziny i mają na celu przekazanie uczestnikom narzędzi (reintegracja społeczna, wiara w siebie motywacja oraz praktyczne umiejętności), które pozwolą skutecznie poszukiwać pracy. W chwili obecnej dzięki dotacji ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego realizujemy drugi cykl, a do kwietnia 2007 zakończy się trzeci. Są one dłuższe – trwają 5 miesięcy i wzbogacone o zajęcia z informatyki oraz angielskiego. Po każdym cyklu następuje jego ewaluacja, a na podstawie wyciągniętych wniosków udoskonalany jest program zajęć.

Przy Klubie działa obecnie Regionalny Punkt Informacji EURODESK, który służy pomocą głównie młodzieży w związku ze studiami, pracą, wolontariatem i czasem wolnym w Unii Europejskiej. W sieci Eurodesk jest obecnie ok. 400 punktów z 29 krajów. Obecnie pracujemy także nad otwarciem Centrum Informacji Młodzieżowej, które rozszerzy ofertę EURODESKu. Dzięki temu oferta samego Klubu będzie skierowana nie tylko do osób długotrwale bezrobotnych, ale także do młodzieży, która po zakończeniu nauki pozostaje bez pracy i często potrzebuje pomocy (choć z informacji mogą korzystać wszyscy, którzy jej potrzebują). Dzięki takiemu połączeniu młodzież pozostająca bez pracy przychodząc do Eurodesku dowiaduje się o istnieniu i ofercie KIS’u, a uczestnicy KIS’u korzystają z oferty Eurodesku. Punkt Informacji działa w oparciu o wolontariat.

UCZESTNICZY:

Oferta Klubu jest skierowana do osób długotrwale bezrobotnych mieszkających w Fordonie, przy czym korzystają z niej głównie osoby starsze. Dzięki otwarciu Punktu EURODESK przy KIS’ie oferta Klubu zostaje poszerzona także o młodzież pozostającą bez pracy.

KOSZTY DZIAŁALNOŚCI:

pomieszczenia Klubu są udostępnione nieodpłatnie przez Fordońską Spółdzielnię Mieszkaniową (łącznie z opłatami za media i telefon). Powiatowy Urząd Pracy skierował jednego pracownika, który obsługuje interesantów w Klubie. Doradcy co do zasady pomagają jako wolontariusze. Ponadto w godzinach otwarcia Klubu obecny jest tam zawsze jeden pracownik Fundacji „Wiatrak”.

PLANY NA PRZYSZŁOŚĆ:

- rozwinięcie działalności dla młodzieży
- otwarcie przy KIS’ie Centrum Informacji Młodzieżowej
- po zakończeniu projektu współfinansowanego z EFS (17 maja 2006) – pozyskanie środków i realizacja kolejnych cykli aktywizacyjno – szkoleniowych
- realizacja zajęć z informatyki (b. duże zainteresowanie wśród uczestników KIS’u)
- popularyzacja KIS’ów

PARTNERZY:

Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy; Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bydgoszczy; Fordońska Spółdzielnia Mieszkaniowa.

Uwagi: strona KIS’u: www.kis.w.pl.

VII. Klub Integracji Społecznej przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Wejherowie

Adres: 84-200 Wejherowo, ul. Kusocińskiego 17

Osoba kierująca jednostką: Ewa Kłosowska

Liczba pracowników: W realizację zadań Klubu Integracji zaangażowanych są pracownicy: koordynatorka Klubu Integracji Społecznej, pedagog, prawnik, psycholog, doradca zawodowy, konsultant ds. prowadzenia działalności gospodarczej, 2 pracownicy socjalni, stażystka pedagog, koordynatorka Niania Klub, informatyk, oraz 5 osób zatrudnionych w ramach prac społecznie użytecznych do obsługi działań reintegracyjnych w Klubie

RODZAJ DZIAŁALNOŚCI :

Reintegracja zawodowa:

„Klubowicze” KIS mogą: uczestniczyć w warsztatach z doradcą zawodowym, badaniu preferencji zawodowych, edukacji personalna i zawodowa umożliwiającej aktywne poszukiwania pracy, przygotowywaniu osób do kontaktu z pracodawcą, korzystać z ofert szkoleń i kursów na terenie województwa pomorskiego, spotkań z dyrektorami szkół organizowanych dla osób zainteresowanych rozpoczęciem nauki, wziąć udział w akcji „Powrót do szkoły”, mającej na celu podnoszenie wykształcenia i kwalifikacji, korzystać z bazy danych osób poszukujących pracy, danych o ofertach pracy. Organizowane są również spotkania z pracodawcami, wspierające osoby długotrwale bezrobotne w powrocie na rynek pracy oraz w usamodzielnieniu się, dla uczestników klubu udostępniany jest lokal, sprzęt biurowy, audiowizualny do działań KIS, gdzie prowadzone są dla nich ćwiczenia i warsztaty – pisanie CV, podań, listów motywacyjnych, osoby wykazujące zainteresowanie samodzielnym zaistnieniem na rynku pracy mogą skorzystać z doradztwa w dziedzinie prowadzenia własnej działalności gospodarczej, rachunkowość i księgowość, osobom bezrobotnym zarejestrowanym w urzędzie pracy bez prawa do zasiłku, będące równocześnie klientami tutejszego Ośrodka udzielane są informacje o pracach społecznie użytecznych i zatrudnieniu socjalnym.

Reintegracja społeczna:

Prowadzone są: warsztaty dla rodziców- Szkoła dla Rodziców, spotkania tematyczne „Kawa Pedagogiczna”,

poradnictwo psychologiczne i prawne. Propagowane są zajęcia z konstruktywnych form spędzania czasu wolnego, poprzez organizowanie spotkań integracyjnych, spotkań grupowych, spotkania grup wsparcia tj. dla osób opiekujących się dzieckiem niepełnosprawnym, dla osób zajmujących się osobami chorymi na Alzheimera, dla rodziców mającymi problemy wychowawcze z dziećmi, dla osób starszych „Klub Seniora PO 60-TCE”, dla osób dotkniętych przemocą, wśród aktywnych uczestników klubu promowane są działania samopomocowe i wolontarystyczne działanie samopomocowe - uruchomienie projektu „Niania Klub”, organizowanie akcji wyrównywania szans dla dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem. Poprzez zorganizowanie otwartego dnia w Niania Klub korepetycje dla dzieci prowadzone przez wolontariuszy, „Biblioteka Dorosłego Ucznia”, spotkania w ramach programu „Starszy Brat, Starsza Siostra”, osoby uczestniczące w życiu klubu biorą udział w organizowanych akcjach środowiskowych, projekt „Grosz do Grosza”, spotkania redakcji gazetki samopomocowej pod nazwą „Jedna Pani, Drugiej Pani”.

Dotychczas Klub osiągnął m.innymi następujące efekty:

- Utworzono Małe Biuro Małej Pracy, w ramach którego stworzono bazę danych o umiejętnościach i predyspozycjach osób poszukujących pracy. Deklaracje wypełniło 143 osób. 13 pracodawców zgłosiło oferty pracy, które przekazano 34 osobom (prace podjęto w całym okresie istnienia Klubu 21 osób, w zatrudnieniu obecnie przebywa około 11 osób). Doświadczenia zawodowe w prowadzeniu MBMP zdobyło dotychczas 16 osób, ucząc się pokonywania nawiązywania kontaktów interpersonalnych na gruncie zawodowym.,
- Funkcjonowanie Klubu Wolontariusza. Obecnie 19 uczestników działa w ramach wolontariatu na rzecz działań prowadzonych w ramach KIS. Działanie Klub Seniora, w którym w zajęciach uczestniczą seniorzy z terenu miasta.
- Utworzono Poradnictwo Specjalistyczne. Porad specjalistycznych udzielali doradca zawodowy oraz konsultant własnej działalności,
- Przeprowadzono konsultacje i warsztaty zwiększające świadomość zawodową i samopomocową: warsztaty z pedagogiem, warsztaty z doradcą zawodowym, co-tygodniowe treningi z psychologiem, spotkania z cyklu „Kawa Pedagogiczna”
- Utworzono dwie grupy samopomocowe dla osób opiekujących się niepełnosprawnym dzieckiem oraz dla osób zajmujących się osobami chorymi na Alzheimera
- Zrealizowano projekt Niania Klub-działania samopomocowe, w ramach których opiekę znajdują dzieci z rodzin, gdzie rodzice podjęli naukę w szkole lub uczestniczą w szkoleniach i kursach. Funkcjonowanie projektu „Niania Klub „- działania samopomocowe w ramach których, wolontariusze opiekują się dziećmi uczestniczek KIS, które podjęły naukę w szkole średniej. W ramach Niania Klub II opiekę znajdują dzieci osób uczestniczących w zajęciach szkoleniowych i kursach organizowanych przez projekt 3T.
- Wydanie 9 numerów gazetki samopomocowej „JEDA PANI DRUGIEJ PANI” (projekt) . Redagowaniem broszury zajmowały się uczestnicy Klubu. Działania te pozwalały na naukę komunikacji, poprawnego sformułowania swych opinii i przełamywanie oporów przez wypowiedzianie się. W trakcie wywiadów redaktorki gazetki uczyły się autoprezentacji i nawiązywania kontaktów zawodowych.
- Utworzenie bazy danych o ofertach edukacyjnych na rynku szkoleniowym na terenie województwa pomorskiego, dzięki której 9 osób uczestniczyło w szkoleniach zawodowych oferowanych przez Urząd Pracy oraz Fundację Gospodarczą w Gdyni.
- Umożliwiono dostęp do internetu i komputerów z których skorzystało 37 osób.

UCZESTNICY:

Struktura beneficjentów kształtuje się następująco:

- stan cywilny- około połowa z uczestników są osobami w związku małżeńskim (46%)
- wiek- najliczniejsze grupy stanowią osoby w wieku do 40r.ż.(ok.33%)oraz do 50r.ż.(ok.30%)
- wykształcenie: podstawowe ok.30%, zawodowe ok.30%,średnie ok.28%
- chęć zmiany swojej sytuacji- ponad 60% wykazuje zainteresowanie dokończaniem i podnoszeniem własnych kwalifikacji
- pozycja na rynku pracy- w zdecydowanej większości odbiorcami działań KIS są osoby, które pozostają bez pracy do 5 lat.

KOSZT FUNKCJONOWANIA KLUBU W SKALI MIESIĄCA;

Koszty administracyjno-biurowe	Wynajem pomieszczenia	360zł
	Opłaty za media	100zł
	Usługi telekomunikacyjne	108zł
	Materiały biurowe	35zł
	Prasa	41zł
Koszty personalne	Koordinator Klubu	416zł
	Psycholog	100zł
	Prawnik	100zł
	Pedagog	600zł
	Informatyk	60zł
	Sprzątaczką	248zł
	Wolontariusze	30zł
	Osoby do obsługi akcji-prace społecznie użyteczne 5 x 248zł	1240 zł
Razem:		3438zł

PLANY NA PRZYSZŁOŚĆ:

Klub Integracji Społecznej wraz ze swymi założeniami wszedł na stałe w strukturę Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wejherowie uchwałą Rady Miasta. Działania realizowane w przyszłości w Klubie Integracji Społecznej nakierowane są na grupę osób zagrożonych wykluczeniem z powodów bezrobocia zostały ujęte i prowadzone dwoma drogami:

- 1) reintegracji zawodowej – działania zmierzające do uaktywnienia osób bezrobotnych na płaszczyźnie zawodowej:
  - a) uaktywnienie osób bezrobotnych na rynku pracy, wyrabianie zdolności praktycznych i psychospołecznych koniecznych do poszukiwania i utrzymania pracy,
  - b) powrocie do punktu wychylenia poza normę równych szans, tj. do aktywnego działania na rzecz uzupełniania, uzyskania wykształcenia. Zadania te podnoszą atrakcyjność osób na rynku pracy, a także stwarzają możliwość do dalszej edukacji i rozwoju,
- 2) reintegracji społecznej: wzmocnienie aktywności samopomocowej wśród uczestników projektu w kierunku ich samoorganizowania się (3 lata kontraktów socjalnych),

Ponadto, będzie kontynuacja stałych dyżurów specjalistów, redagowania gazetki samopomocowych w zmienionej formie 3 T, oraz uruchamianie grupy wsparcia dla osób uczących się. KIS w Wejherowie będzie współuczestniczył przy organizacji prac społecznie użytecznych.

PARTNERZY:

- Ognisko Pracy Pozaszkolnej przy ul. 3 Maja 49 –udostępnia teren Ogniska oraz uczestniczy w organizacji spotkań plenerowych dla uczestników działań wspierających KIS oraz uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej
- Zespół Szkół nr 3 - udostępnił pomieszczenia pod realizację zadań Klubu. Opłaty związane z eksploatacją pomieszczeń pokrywa Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Wejherowie - współpartner akcji „Powrót do szkoły”.
- Powiatowy Urząd Pracy- deklaracja rekrutowania osób do organizowanych przez PUP szkoleń z bazy danych osób bezrobotnych w MBMP oraz prowadzi indywidualne rozmowy z bezrobotnymi.
- Ośrodek Szkolenia Kierowców - nieodpłatnie udostępnianie terenu swego placu manewrowego położonego przy siedzibie Klubu pod realizację akcji plenerowych m.in. *Turniej Rodzin, Akcja Grosz do Grosza.*

Część Druga - CENTRA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

I. Centrum Integracji Społecznej w Olsztynie

Adres: 10 -228 Olsztyn, Al. Wojska Polskiego 33

Osoba kierująca jednostką: Elżbieta Kiernożek tel. 0-89 526 16 52

Liczba pracowników: 2 psychologów, terapeuta, 4 pracowników socjalnych, 2 osoby - księgowość, pracownik ds. BHP i ppoż., pracownik ds. zaopatrzenia i administracji, główny specjalista – menadżer, 2 osoby – opiekun osób starszych, kierowca, pracownik gospodarczy, sprzątaczką.

RODZAJ DZIAŁALNOŚCI:

Reintegracja społeczna:

reintegracja społeczna realizowana jest w Centrum poprzez kształcenie umiejętności pozwalających na pełnienie ról społecznych i osiągnięcie pozycji społecznych oraz naukę planowania życia i zaspokajania potrzeb własnym staraniem. Program reintegracji społecznej realizowany w CIS obejmuje 14 modułów problemowych:

- zajęcia integracyjne,
- kształtowanie aktywnej i odpowiedzialnej postawy życiowej,
- samoocena i poczucie własnej wartości,
- komunikacja interpersonalna,
- radzenie sobie ze stresem,
- trening zachowań asertywnych,
- sztuka planowania i racjonalnego wykorzystania wolnego czasu,
- nauka racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami finansowymi,
- nauka zaspokajania potrzeb własnym staraniem,
- aktywność zawodowa,
- zdrowy tryb życia,
- funkcjonowanie uczestnika w rodzinie,
- uczestnik jako obywatel i członek społeczności państwowej i lokalnej,
- spółdzielczość.

Zajęcia reintegracji społecznej prowadzone są przez psychologa, terapeutę, pracowników socjalnych CIS oraz innych specjalistów.

Reintegracja zawodowa:

reintegracja zawodowa w CIS polega na odbudowaniu i podtrzymaniu u osoby uczestniczącej w zajęciach Centrum Integracji Społecznej zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy. Celem reintegracji zawodowej jest nabycie przez uczestników umiejętności zawodowych oraz przyuczenie do wykonywania określonych prac lub określonych zadań zawodowych, a także zdobycie wiedzy w zakresie rozpoczynania i prowadzenia samodzielnej działalności gospodarczej oraz spółdzielni socjalnych.

Reintegracja zawodowa realizowana jest poprzez:

- zajęcia praktyczne: bloki zawodowe w zakładach pracy na otwartym rynku pracy, umożliwiające praktyczną naukę zawodu, doskonalenie umiejętności zawodowych, wdrażające do codziennych obowiązków związanych z podjęciem pracy; zajęcia praktyczne prowadzone są pod okiem instruktorów zawodu;
- przekwalifikowania zawodowe: kursy i szkolenia mające na celu zdobycie umiejętności zawodowych, zmianę zawodu lub podwyższenie kwalifikacji uczestników, przydatnych do zatrudnienia socjalnego, organizowanego w ramach CIS;
- zajęcia w zakresie rozpoczynania i prowadzenia działalności gospodarczej, ze szczególnym uwzględnieniem tworzenia spółdzielni socjalnych.
- warsztaty aktywności zawodowej prowadzone przez doradcę zawodowego.

Harmonogram zajęć:

Realizacja programu reintegracji trwa 12 miesięcy. Pierwszy miesiąc jest okresem próbnym, w którym odbywają się zajęcia służące zdiagnozowaniu indywidualnych potrzeb, sytuacji zawodowej oraz posiadanych umiejętności uczestników; prowadzone są również zajęcia integracyjne.

Po okresie próbnym zajęcia reintegracji społecznej i zawodowej odbywają się naprzemiennie. Uczestnicy przez 3 dni w tygodniu realizują bloki zawodowe w zakładach pracy, a przez 2 dni uczestniczą w zajęciach reintegracji społecznej w Centrum.

UCZESTNICZY I EFEKTY:

Osoby długotrwale bezrobotne powyżej 12 miesięcy, bezdomne realizujące indywidualny program wychodzenia z bezdomności, uzależnione od alkoholu lub narkotyków, po odbyciu leczenia odwykowego, zwolnione z zakładów karnych, mające trudności w integracji ze środowiskiem. Do chwili obecnej w programie uczestniczyło bądź uczestniczy 142 osoby długotrwale bezrobotne.

Efekty działalności:

W pierwszej edycji realizację programu zakończyło 27 osób, z których 24 uzyskało zatrudnienie:

- 11 osób zatrudnienie wspierane
- 11 osób umowa o pracę
- 2 osoby umowa zlecenie

Realizację programu w II edycji ukończyło 21 osób, z których 15 uzyskało zatrudnienie: 4 osoby zatrudnienie wspierane, 8 osób umowa o pracę, 2 osoby umowa zlecenie, 1 osoba inna forma zatrudnienia. W III edycji program ukończyło 14 osób, z których 11 uzyskało zatrudnienie: 1 osoba zatrudnienie wspierane, 8 osób umowa o pracę, 1 osoba podjęła działalność w spółdzielni socjalnej, 1 osoba umowa zlecenie. Obecnie w IV edycji kontynuuje program 15 osób.

Centrum Integracji Społecznej jest również realizatorem projektu współfinansowanego przez EFS w ramach SPO RZL „Most do przyszłości”. W projekcie tym obecnie bierze udział 35 beneficjentów długotrwale bezrobotnych. Wnioskodawcą projektu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olsztynie.

Oprócz tzw. efektów twardych uzyskano wiele pozytywnych zmian w funkcjonowaniu psychospołecznym uczestników (tzw. efekty miękkie). Realizacja rocznego programu reintegracji społecznej i zawodowej spowodowała wzmocnienie poczucia własnej wartości, kontroli nad otoczeniem i własnym życiem; nastąpiło ukształtowanie pozytywnych postaw wobec siebie i życia, rozwinięcie samodzielności i zaradności w trudnych sytuacjach życiowych. Poprzez doświadczanie sukcesu w nowych sytuacjach, pozytywne informacje zwrotne dotyczące funkcjonowania, uczestnicy uruchomili pozytywne myślenie o sobie.

Znacznie wzrósł poziom zadowolenia i satysfakcji z życia, optymizmu będącego wyznacznikiem dobrego przystosowania i aktywnego stylu radzenia sobie, poczucia własnej skuteczności. Uczestnicy uzyskali wgląd we własną tożsamość, nauczyli się korzystać z własnego potencjału, zbudowali adekwatną samoocenę, nabyli umiejętności asertywnego, dojrzałego wyrażania siebie.

Działalność Centrum jest widoczna w środowisku lokalnym. Wydawany jest cyklicznie Biuletyn CIS, uruchomiono własną stronę internetową; Centrum służy pomocą w organizowaniu imprez promujących nasze miasto). Działania CIS opisywane są w lokalnej prasie i telewizji.

Centrum dokłada starań, aby uczestnicy mieli możliwość pełnowartościowego uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej; dlatego też podjęło współpracę z instytucjami i ośrodkami sportu i rekreacji oraz ośrodkami krzewienia kultury. W ramach tej współpracy organizowane są wyjścia do planetarium, muzeum, bibliotek, galerii.

ROCZNE KOSZTY DZIAŁALNOŚCI:

KOSZTY DZIAŁALNOŚCI, OGÓLEM: - 1 238 165 zł,

Działalność CIS - 531 241 zł
Projekt „Most do przyszłości” finansowany z EFS - 679 671 zł;
Projekt „Centra Integracji Społecznej i Kluby Integracji Społecznej – Jak to działa” - 27 253 zł.

PLANY NA PRZYSZŁOŚĆ:

Centrum Integracji Społecznej planuje kontynuować działania podejmowane dotychczas, jak również planuje występować z projektami finansowanymi z EFS.

PARTNERZY:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olsztynie, Urząd Miasta Olsztyn, Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie, Miejski Urząd Pracy w Olsztynie, zakłady pracy z terenu Olsztyna, w których uczestnicy realizują bloki zawodowe.

Uwagi:

Centrum Integracji Społecznej w Olsztynie prowadzi działalność gospodarczą:

- usługi transportowe dla osób niepełnosprawnych i jednostek samorządowych;
- usługi ksero;
- usługi opiekuńcze.

II. Centrum Integracji Społecznej w Bystrzycy Kłodzkiej

Adres: 57-500 Bystrzyca Kłodzka, ul. 1-go Maja 1a

Osoba kierująca jednostką (dane kontaktowe): Grażyna Wdowiak, tel. 074 8114 043, e-mail: cis.byst@op.pl

Liczba pracowników: 10

RODZAJ DZIAŁALNOŚCI:

Reintegracja społeczna

Warsztaty i zajęcia terapeutyczne prowadzone są przez psychologów, specjalistów ds. reintegracji społecznej, doradcę zawodowego oraz terapeutę ds. uzależnień. Zajęcia z reintegracji społecznej mają pomóc uczestnikom w rozwijaniu umiejętności społecznych, radzeniu sobie ze stresem i problemami oraz nauczyć pełnienia ról społecznych w życiu. Ważnym elementem jest kształtowanie aktywnej postawy na rynku pracy i zapoznanie się z metodami w poszukiwaniu pracy i zachowania się w trakcie rozmów z potencjalnymi pracodawcami. Każdy uczestnik realizuje indywidualny program zatrudnienia socjalnego dostosowany do jego predyspozycji psychofizycznych, umiejętności i zainteresowań. Dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków specjalista ds. uzależnień prowadzi warsztaty terapeutyczne. Mają one na

celu motywowanie do utrzymywania trzeźwości i prowadzenie zdrowego trybu życia. Centrum Integracji Społecznej poprzez prowadzoną reintegrację społeczną ma umożliwić osobom dotkniętym dysfunkcjami, zagrożonym lub podlegającym wykluczeniu społecznemu, osiągnąć własnym staraniem samodzielność ekonomiczną.

Reintegracja zawodowa:

Zajęcia z zakresu reintegracji zawodowej prowadzą nauczyciele zawodu. Uczestnicy uczą się zawodu w warsztatach: krawieckim, ogrodniczym i zieleni miejskiej, remontowo-budowlanym i brukarskim. Zajęcia praktyczne przebiegają w warunkach zbliżonych do warunków na stanowiskach w zakładzie pracy. Niezależnie od prowadzonych zajęć praktycznych nauczyciele zawodu prowadzą zajęcia edukacyjne w formie wykładów.

Rodzaj warsztatów w reintegracji zawodowej:

- *warsztat remontowo-budowlanego:* technika malowania ścian, technika osuszania budynku, ocieplanie wewnątrz i zewnątrz budynków, technika budowy regałów, podestów, budowa parkingu, budowa szklarni, rekonstrukcja murków oporowych, budowa kładki, remont pomieszczeń, technika układania terakoty, nauka osadzania drzwi i okien, wymiana instalacji grzewczej co (rur stalowych na miedziane), układanie paneli podłogowych
- *warsztatu brukarskiego:* technika zrywania nawierzchni i przygotowania podłoża, technika układania kostki brukowej, demontaż starych krawężników i osadzanie nowych, technika spoinowania, utwardzanie terenu, uzupełnianie i wymiana brakujących elementów chodników miejskich
- *warsztatu ogrodniczego i zieleni miejskiej:* siew roślin jednorocznych uprawianych z rozsady – szklarnia, przygotowanie terenu pod nasadzenia roślin jednorocznych i wieloletnich, sadzenie roślin jednorocznych, dwuletnich i wieloletnich nie zimujących w gruncie na miejsce stałe nawożenie podlewanie i odchwaszczanie rabat kwiatowych i bylinowych, zakładanie, koszenie i pielęgnacja trawników, przycinanie żywopłotów, przygotowywanie terenów na następny rok lub pod nasadzenie jesienne (prace porządkowe, nawożenie organiczne)
- *warsztatu krawieckiego:* obsługa maszyn krawieckich (instrukcja i budowa), nauka podstawowych szwów, wykonywanie ćwiczeń: wszywanie zamków, wszywanie paska, odszywanie kieszeni, prasowanie i dekatyzowanie tkanin, wykonywanie drobnych poprawek, szycie pościeli, obrusów, ręczników, poznawanie podstawowego kroju, szycie stroi liturgicznych, szycie odzieży na zamówienie

UCZESTNICZY I EFEKTY:

Do programu reintegracji społecznej i zawodowej zakwalifikowanych jest co roku 50 uczestników. Są to osoby bezrobotne, bezdomni, zwalniani z zakładów karnych, uzależnieni od alkoholu - po zakończeniu programu psychoterapii oraz chorzy psychiczni. Grupa wybranych uczestników rozgraniczona jest na kobiety i mężczyzn w przedziale wiekowym od 20 do 53 lat i przydzielona do odpowiednich warsztatów. Przy naborze uczestników staramy zachowywać dysproporcje. Przyjmujemy uczestników zarówno z obszarów wiejskich jak i z miasta. Większość uczestników ma wykształcenie podstawowe lub zawodowe. Są także osoby z wykształceniem średnim. Rekrutacja do Centrum Integracji Społecznej odbywa się na podstawie wywiadów środowiskowych sporządzonych przez pracowników socjalnych Ośrodka Pomocy Społecznej i poprzez skierowanie z PUP. Po zakończeniu pierwszej edycji programu została utworzona spółdzielnia socjalna "Pomocna Dłoń". Spółdzielnia jest zarejestrowana w KRS, ma nadany REGON i NIP. Spółdzielnia podpisała umowę z kierownikiem Ośrodka Pomocy Społecznej na wykonywanie usług opiekuńczych. Zatrudnienie znalazło tutaj 5 uczestniczek. Każdego roku po zakończonym programie reintegracji społecznej i zawodowej szukamy zatrudnienia na rynku pracy dla osób które wykazały się w programie szczególnym zaangażowaniem. Udaje nam się znaleźć zatrudnienie dla około 25% uczestników. Ponadto uczestnicy dzięki temu że przez rok czasu biorą udział w programie, przebywają z ludźmi odzyskują wiarę w siebie i swoje możliwości realizujemy program EFS działanie 1.5 "Od Bezradności do aktywności".

KOSZTY DZIAŁALNOŚCI:

<i>l.p.</i>	<i>Rodzaj kosztów</i>	<i>Plan 2007</i>	<i>Planowane wykonanie 2006</i>
1	Wpływy z usług – grupa porządkowa i remontowo-budowlana:	10600	3000
2	Pracownia krawiecka	10000	10000
3	Pracownia krawiecka – sprzedaż wyrobów gotowych	20000	9000
4	Inne przychody z działalności usługowej	2000	3000
	OGÓLEM PLANOWANE DOCHODY WŁASNE	42600	25000
<i>l.p.</i>	<i>Źródło Środków finansowych</i>	<i>Kwota w złotych</i>	
1	Środki z budżetu gminy	215000	
2	Środki z budżetu gminy – Zieleni miejska	26000	
3	Świadczenia integracyjne – zwrot z Powiatowego Urzędu Pracy	135500	
4	Środki z dochodów własnych – wpływy z działalności usługowej	42600	
	OGÓLEM PLANOWANE ŚRODKI FINANSOWE	419100	

PLANY NA PRZYSZŁOŚĆ:

Naszym głównym celem jest zmotywowanie uczestników do powrotu na rynek pracy i znalezienie zatrudnienia dla jak największej ilości uczestników. W przyszłym roku chcielibyśmy utworzyć kolejną spółdzielnię socjalną z warsztatu brukarskiego. Zamierzamy zbadać zapotrzebowanie na poszukiwane zawody rynku pracy i w związku z tym rozszerzyć program o kolejne warsztaty w tym kierunku. W najbliższej przyszłości planujemy również ubiegać się o utrzymanie statusu Centrum Integracji Społecznej na kolejne 3 lata, pozyskiwać kolejne środki unijne w celu rozszerzenia naszej działalności.

PARTNERZY:

Gmina Bystrzyca Kł., - jest naszym założycielem, finansuje naszą działalność,
Fundacja Sticing Zuidwolde Pomaga Polsce i Macedonii- wspiera nas finansowo, wyposażyli warsztat brukarski w sprzęt,
Powiatowy Urząd Pracy w Kłodzku – daje środki na świadczenie integracyjne,
Państwowa Akademia Nauk – bada i opracowuje efekty naszej działalności,
Bystrzyckie Stowarzyszenie Dobroczynne – użyczyło sprzętu rehabilitacyjnego dla Spółdzielni Socjalnej "Pomocna Dłoń",
Fundusz Lokalny Masywu Śnieżnika – organizuje granty.

III. Centrum Integracji Społecznej w Drezenku

Adres: 66-530 Drezenko, ul. Marszałkowska 18, Tel./ fax: 095 7620063, profilaktyka@drezenko.pl

Kierownik: Wioletta Kantor -Kapiczak

Liczba pracowników: 4 osoby zatrudnione na etat (pracownik socjalny 1 osoba, instruktor zawodu-2 osoby, pracownik zatrudniony w ramach zatrudnienia wspieranego) oraz psycholog, doradca zawodowy, terapeuta uzależnień, prawnik (umowa zlecenie).

Obsługa finansowa jest realizowana przez referat Finansowo-Budżetowy Urzędu Miasta i Gminy w Drezenku.

RODZAJ DZIAŁALNOŚCI:

Reintegracja społeczna:

Warsztaty terapeutyczne: komunikacja interpersonalna, trening zachowań asertywnych, radzenie sobie ze stresem, wzmacnianie samooceny i poczucia własnej wartości, nauka pełnienia ról społecznych;

Warsztaty motywacyjne: kształtowanie aktywnej i odpowiedzialnej postawy życiowej, autoprezentacja, aktywne poruszanie się na rynku pracy, doradztwo zawodowe, przygotowanie dokumentów aplikacyjnych, świadomość jakości pracy

Warsztaty edukacyjne: nabycie umiejętności racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami pieniężnymi, zakładanie samodzielnej działalności gospodarczej, zakładanie spółdzielni socjalnej, tworzenie biznesplanu, zdrowy styl życia

Reintegracja zawodowa:

a) Grupa zawodowa: ogrodnik terenów zieleni i sprzątanie pomieszczeń – zajęcia praktyczne

b) Grupa zawodowa: remontowo – porządkowa pomieszczeń i terenów zielonych – zajęcia praktyczne

c) Kursy zawodowe przeprowadzane przez Wojewódzki Zakład Doskonalenia Zawodowego w Gorzowie Wlkp., filia w Strzelcach Kraj: komputerowy, obsługa kas fiskalnych, fakturowania, ogrodnik terenów zielonych, prowadzenie zajęć w świetlicy profilaktyczno-wychowawczej, dyżury w Gminnym Centrum Informacji. Kurs języka niemieckiego dla początkujących

Harmonogram zajęć

Warsztaty motywacyjne prowadzone przez psychologa: Integracja grupy, Zasady komunikacji interpersonalnej, Sztuka skutecznego porozumiewania się, Myślenie twórcze, Konflikt – rozwiązywanie problemu, Rola emocji, Asertywność, Wzmacnianie samooceny i poczucia własnej wartości., Wywieranie wpływu, manipulacja, Radzenie sobie ze stresem, przezwyciężanie problemów życiowych., Motywacja do aktywności zawodowej i społecznej, Praca nad zmianą postaw i wartości w odniesieniu do pracy zawodowej, Tworzenie pozytywnych więzi międzyludzkich, szukanie wsparcia i umiejętność udzielania wsparcia, samopomoc, grupy samopomocowe, Nauka wyznaczania sobie życiowych celów i sposobów ich realizacji., Gry i zabawy psychologiczne, Upředzenia, antypatie, stereotypy, Granice – rodzaje i potrzeba granic., Stereotypy – jak powstają i jak hamują poszukiwanie pracy, Hierarchia wartości, Pozytywne myślenie a szukanie pracy, Komunikacja i autoprezentacja w szukaniu pracy.

Warsztaty prowadzone przez doradcę zawodowego: Motywacja do szukania pracy, Odkrywanie i prezentowanie własnych umiejętności, Poszukiwanie pracy, Wybrane zagadnienia z kodeksu pracy, Autoprezentacja x 2, Rozmowa kwalifikacyjna x 2., Umiejętność prezentacji.

Sytuacja osoby bezrobotnej i jej psychologiczne konsekwencje, Autoreklama, Nauka pełnienia ról społecznych odpowiedzialny pracownik, interakcje między pracownikami w zakładzie pracy, Świadomość jakości pracy, Dokumenty aplikacyjne x 2, Uświadamianie konieczności ciągłego kształcenia i doskonalenia umiejętności zawodowych, Aktywne poruszanie się na rynku pracy x 2, Pracodawca i jego oczekiwania.

Profesjonalna selekcja.

Przykładowy harmonogram kursu zawodowego - Spis tematów kursu: ogrodnik terenów zieleni

Botanika: 1. Budowa i skład chemiczny komórki, 2. Czynności życiowe komórki. Podział i wzrost komórki., 3. Zasady systematyki roślin. Pojęcie gatunku, 4. Wirusy i ich znaczenie. Budowa i warunki życia bakterii, 5. Współżycie bakterii z roślinami. Udział bakterii w tworzeniu próchnicy, 6. Ogólna charakterystyka glonów, grzybów i porostów, 7. Tkanki roślin nasiennych i ich funkcje. Rośliny nagozalążkowe i okrytozalążkowe, 8. Rozmnażanie generatywne i wegetatywne.

Uprawa gleby i nawożenia: 9. Cel uprawy gleby. Uzyskanie i utrzymanie struktury gleby, 10. Regulowanie stosunków wodnych, cieplnych i powietrznych –poprzez uprawę, 11. Zabiegi uprawowe- orka, 12. Agregatowanie narzędzi przy wykonywaniu uprawek, 13. Podział gleb i uprawa ważniejszych typów gleb, 14. Torfy i ich znaczenie w ogrodnictwie. / Ziemia: liściowa, inspektowa, kompostowa/, 15. Wymagania pokarmowe a żyzność gleby. Podstawowe składniki pokarmowe roślin i mikroelementów, 16. Rodzaje nawozów. Bhp przy stosowaniu nawozów.

Ochrona roślin: 17. Choroby nieorganiczne roślin, 18. Choroby roślin pochodzenia organicznego, 19. Chemiczne środki ochrony roślin.

Ogólne wiadomości z zakresu urządzenia terenów zielonych: 20. Znaczenie zieleni w życiu człowieka, 21. Historia sztuki ogrodowej – od starożytności do czasów współczesnych., 22. Podział i podstawowe elementy terenów zieleni.

Dokumentacja techniczna: 23. Rodzaje dokumentacji technicznej i podstawowe elementy rysunku technicznego, 24. Przyrządy do pomiarów długości i wysokości. Czytanie dokumentacji technicznej.

Prace porządkowe i roboty ziemne: 25. Sposoby usuwania zanieczyszczeń organicznych i nieorganicznych, 26. Sposoby zabezpieczenia znaków pomiarowych. Usuwanie zbędnych drzew i krzewów, 27. Metody zabezpieczenia urodzajnej gleby, 28. Rodzaje robót ziemnych.

Drogi i nawierzchnie ogrodowe: 29. Rodzaje dróg ogrodowych i technika wykonywania różnych nawierzchni.

Mała architektura ogrodowa: 30. Rodzaje drobnych form architektonicznych stosowanych w terenach zielonych, 31. Sposoby zabezpieczania zieleni ulicznej.

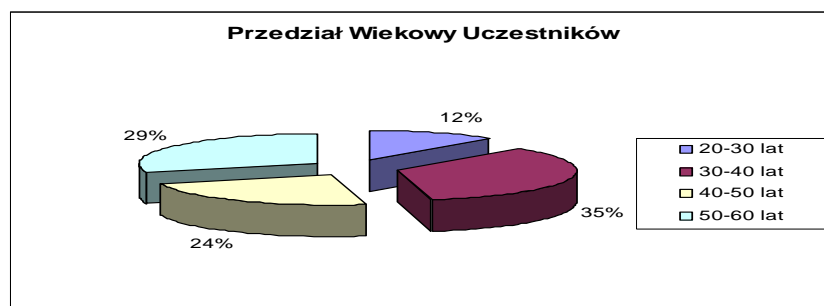
UCZESTNICY I EFEKTY

W I edycji zajęć CIS brało udział: 17 uczestników, 14 osób zakończyło uczestnictwo 9 osób podjęło zatrudnienie-umowa o pracę w tym 2 zatrudnienie wspierane. Uzyskano ponadto inne rezultaty: poszerzenie kompetencji zawodowych i społecznych uczestników, poprawa statusu materialnego uczestników i ich rodzin, zauważalna zmiana postaw wśród uczestników, zwiększenie motywacji do pracy, wzrost wiary we własne możliwości oraz większa dbałość o własny wizerunek zewnętrzny, utworzenie 3 miejsc pracy w Centrum, wzmocnienie potencjału merytorycznego pracowników Centrum, podniesienie świadomości pracodawców na temat zatrudnienia socjalnego, realizacja prac na rzecz miasta (porządkowe, budowlane, odśnieżanie)

Uczestnicy II edycji:

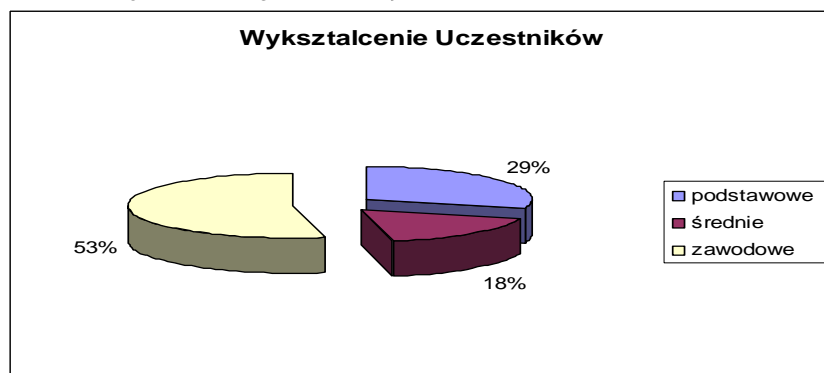
WIEK

20-30 lat	30-40 lat	40-50 lat	50-60 lat
2	6	4	5

WYKSZTAŁCENIE

podstawowe	średnie	zawodowe
5	3	9

KOSZTY DZIAŁALNOŚCI:

Za okres od 01.01.2006r. do 31.12.2006r.

Lp.	Rodzaj kosztów	Kwota w złotych
1.	Świadczenie integracyjne wypłacane uczestnikom CIS: a) wypłacane w okresie próbnym b) wypłacane po okresie próbnym	refundacja z PUP
2.	Badania lekarskie uczestników CIS	1.000,00

3.	Odzież ochronna dla uczestników CIS, środki czystości	6.200,00
4.	Koszty materiałów dydaktycznych dla uczestników CIS	2.100,00
5.	Koszty materiałów wynikające z działalności (wytwórczej, usługowej, handlowej oraz działalności wytwórczej w rolnictwie)	5.400,00
6.	Posiłki dla uczestników CIS	26.600,00
7.	Ubezpieczenie uczestników CIS	1.000,00
8.	Inne koszty: - organizacja kursów doskonalenia zawodowego - wynagrodzenia bezosobowe - zakup pozostałych usług - delegacje - koszty utrzymania pomieszczeń socjalnych dla uczestników	14.000,00 6.000,00 4.000,00 1.000,00 4.300,00
9.	Razem:	71.600,00

Problemy w realizacji usług: brak motywacji finansowej dla uczestników , urlopu przynajmniej 2 dni , nie zaliczenie do stażu pracy), opór psychologiczny przed zmianą, nastawienie roszczeniowe, brak motywacji, powrót do uzależnień, negatywne stereotypy, zwolnienia lekarskie, duża fluktuacja podczas rekrutacji

PLANY NA PRZYSZŁOŚĆ

Uruchomienie w przyszłym roku nowej grupy zawodowej z zakresu gastronomii dla kobiet. Włączenie do uczestnictwa większej liczby osób z terenów wiejskich (w chwili obecnej jest problem z pokryciem kosztów dojazdu tych osób). Ubieganie się ośrodki unijne.

PARTNERZY:

Minister Pracy i Polityki Społecznej, Wojewoda Lubuski, Marszałek Województwa Lubuskiego, Starosta Powiatu Strzelecko-Drezneckiego, Urząd Miasta i Gminy w Drezdenku, Ośrodek Pomocy Społecznej w Drezdenku, Gminne Centrum Informacji w Drezdenku, Wojewódzki Zakład Doskonalenia Zawodowego w Gorzowie Wlkp., Centrum Ekonomii Społecznej w Drezdenku.

IV. Centrum Integracji Społecznej w Gorzowie Wlkp.

Nazwa jednostki: Centrum Integracji Społecznej przy SPSS” Krąg” w Gorzowie Wlkp.

Adres: 66-400 Gorzów Wlkp., ul. Teatralna 26, tel. 095 7 204 600, faks 095 7 204 533

Osoba kierująca jednostką: Emilian Prorok

Liczba pracowników:

- główny księgowy- 1osoba
- pracownik ds. kadr i administracji -1 osoba
- doradca zawodowy – 2 osoby
- psycholog – 1 osoba
- pracownik socjalny -2 osoby
- instruktor zawodu – 6 osób
- zaopatrzeniowiec – 1 osoba
- koordynator projektu EFS – 1 osoba
- prawnik- 1osoba

RODZAJ DZIAŁALNOŚCI:

Reintegracja społeczna :

1. warsztaty i ćwiczenia kształtujące umiejętności pozwalające na pełnienie ról społecznych i osiąganie pozycji społecznych takich jak osoby niepodlegające wykluczeniu społecznemu
- 2.nauka racjonalnego gospodarowania własnymi środkami finansowymi, tak aby zaspokajając potrzeby własnym staraniem. Określanie stopnia ważności potrzeb.
3. eliminowanie źródeł, objawów i skutków społecznych dysfunkcji

Program szkoleń obejmuje następujące bloki tematyczne:

- integracja grupy
- własna wartość jako elementarnej jednostki społeczeństwa
- asertywność
- komunikacja interpersonalna
- walka ze stresem; działanie w sytuacjach trudnych
- profilaktyka zdrowia
- promocja zdrowego stylu życia
- poszerzanie wiedzy obywatelskiej w zakresie praw konsumpcyjnych, prawa rodzinnego, prawa pracy i in.
- cykl życia rodzinnego i funkcje/ dysfunkcje rodziny
- problemy wynikające w życiu rodzinnym i konstruktywne formy radzenia sobie z nimi
- świadomość jakości i pracy –praca jako wartość

Zajęcia reintegracji społecznej prowadzone są przez psychologa, pracowników socjalnych oraz innych zaproszonych specjalistów. Reintegracja społeczna obejmuje również reintegrację kulturalną, opiekę socjalną oraz poradnictwo indywidualne prawne, psychologiczne, w zakresie doradztwa zawodowego.

Reintegracja zawodowa:

1. działania w zakresie doskonalenia zawodowego i podnoszenia/zmiany kwalifikacji zawodowych-edukacja zawodowa
2. podtrzymanie u uczestnika zdolności do świadczenia pracy na rynku pracy
3. edukacja dotycząca poruszania się na rynku pracy
4. prowadzenie działalności gospodarczej, a szczególnie spółdzielni socjalnej

Reintegracja zawodowa realizowana jest poprzez:

- realizację programu szkoleniowego w grupach zawodowych prowadzonych przez instruktora zawodu
- przeprowadzenie egzaminu końcowego potwierdzającego nabyte umiejętności zawodowe
- warsztaty praktyczne w zakładach pracy,
- kursy dodatkowe przydatne przy zatrudnieniu: np. kurs spawacza, kurs obsługi wózków widłowych, kurs języka obcego, kurs komputerowy
- prelekcje i ćwiczenia związane z aktywnością zawodową prowadzone przez doradcę zawodowego

Harmonogram zajęć:

Realizacja programu CIS trwa 12 miesięcy. Pierwszy miesiąc jest okresem próbnym i służy diagnozie potrzeb szkoleniowych uczestnika, zbadaniu sytuacji zawodowej i społecznej uczestnika.

Po okresie próbnym uczestnik rozpoczyna zajęcia : 3 dni w tyg. warsztatów praktycznych na stanowisku szkoleniowym lub w zakładzie pracy lub kursy dodatkowe, 1 dzień wykładów z instruktorem zawodu, 1 dzień zajęć socjoedukacyjnych i psychoedukacyjnych.

UCZESTNICY i EFEKTY:

Program CIS kierowany jest do osób:

- bezrobotnych (nieprzerwana rejestracja w PUP od 36 m-cy - w związku z realizacją EFS)
- po zakończonej terapii uzależnień od alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających w ciągu ostatniego roku
- zwolnionych z ZK, mających trudności w integracji ze środowiskiem
- bezdomnych

Efekty działalności:

CIS realizuje program reintegracji społecznej i zawodowej dla 35 osób.

Po I turze programu:

- 2 os.- zatrudnienie w Centrum na stanowisku kucharz
- 5 os. – skierowanie przez Powiatowy Urząd Pracy na przygotowanie zawodowe u pracodawców
- 2 os.- nabycie prawa do świadczeń rentowo-emerytalnych
- 21. os.- podjęcie zatrudnienia u pracodawców
- 1 os.- rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej

Dodatkowo oprócz uzyskania przez Centrum powyższych wyników działalności dodatkowo wystąpiły efekty miękkie. Nastąpiły zmiany w zachowaniach uczestników na polu psychospołecznym. Realizacja programu skłoniła uczestników do zmian w postawie wobec własnego życia i swoich działań.

Ukończenie warsztatów spowodowało wzrost samooceny, nabycie i wyćwiczenie umiejętności zachowań asertywnych, umożliwiło poznanie swoich mocnych i słabych stron.

A w konsekwencji spowodowało większą dojrzałość i świadomość w podejmowaniu decyzji i dążeniu do zmian. Przykładem może być podjęcie nauki w systemie szkolnym przez 5 uczestników programu (szkoła średnia- 2 os. na podbudowie SP; 2 os. na podbudowie SZ. 1 os. szkoła policealna)

Prowadzenie reintegracji kulturalnej poprzez cykliczne wyjścia do kina, teatru, wyjazdy integracyjne, wyjścia na basen, do muzeum, spowodowało wzrost satysfakcji z uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej i uwrażliwienie uczestników na doznania kulturalno-osiątkowe. Centrum Integracji Społecznej dokłada starań aby być widocznym w społeczności lokalnej. Uruchomiono stronę internetową. Działalność opisywana jest w lokalnej prasie i telewizji.

O pozytywnej opinii CIS i odbiorze przez środowisko może świadczyć fakt, że od momentu rozpoczęcia działalności wnioski o przyjęcie do CIS złożyło niemal 400 osób.

KOSZTY DZIAŁALNOŚCI:

KOSZTY DZIAŁALNOŚCI NA 2006 r

OGÓŁEM : - 985.107,02

Działalność CIS środki z Urzędu Miasta - 237.600,00 zł

Projekt Centrum Integracji Społecznej w Gorzowie - „w kręgu pracy” finansowany z EFS - 479.629,33 zł

Projekt „Centra Integracji Społecznej i Kluby Integracji Społecznej – Jak to działa” - 13.500,00 zł.

Świadczenia Integracyjne z PUP - 103.942,36 zł

Projekt finansowany z Urzędu Marszałkowskiego - 8.000,00 zł

Projekt FIO 142.435,33 zł

PLANY NA PRZYSZŁOŚĆ:

Kontynuacja dotychczasowej strategii działania i rozwoju Centrum. Centrum Integracji Społecznej zamierza utworzyć Spółdzielnię Socjalną.

PARTNERZY:

Urząd Miasta w Gorzowie Wlkp., Powiatowy Urząd Pracy w Gorzowie Wlkp., Firmy i zakłady pracy z terenu miasta, Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie i Polityki Społecznej, Kuratorzy Sądowni, Ośrodki Terapii Uzależnień